

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ
ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КУ «МІСЬКИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ»
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД №23
ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»

«Незвичайна подорож музичної Феї»

(система роботи з нетрадиційними музичними інструментами з дітьми старшого дошкільного віку)

номінація
«Навчально-методичний посібник ДНЗ»

Білик Катерина Давидівна,
завідувач , «спеціаліст вищої категорії»,
тел. (067) 369-71-85

Задніпровська Лариса Петрівна,
музичний керівник, «спеціаліст II
категорії»,тел. (063) 134-41-83.

Беляєва Роза-Єлизавета Андріївна,
вихователь, «спеціаліст»
тел. (093) 850-10-36

Автори **Білик Катерина Давидівна**, завідувач комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад №23 Вінницької міської ради»

Задніпровська Лариса Петрівна, музичний керівник комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад №23 Вінницької міської ради»

Беляєва Роза-Єлизавета Андріївна, вихователь комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад №23 Вінницької міської ради»

Білик К.Д., Задніпровська Л.П., Беляєва Р.-Є.А. Незвичайна подорож музичної Феї. (Система роботи з нетрадиційними музичними інструментами з дітьми старшого дошкільного віку). Навчально-методичний посібник/ К.Д.Білик, Л.П. Задніпровська, Р.-Є.А.Беляєва. – Вінниця: ММК, 2018. 137 с.

Рецензенти:

Білик К.Д., завідувач комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад №23 Вінницької міської ради»

Онищук О.О. завідувач комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад №5 Вінницької міської ради»

Рекомендовано методичною радою

Комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад №23 Вінницької міської ради» (Протокол № 1 від 27.11.2017 р.)

В запропонованому посібнику розкривається система роботи з нетрадиційними музичними інструментами та прийоми гри на них, яка дає можливість розвивати у дошкільнят музичні здібності, самостійність дій, творчу ініціативу, збагатити їх художні враження. Посібник створений на основі творчої спадщини педагога Карла Орфа, направлений на розвиток природних музичних здібностей дітей. Рекомендовано для педагогічних працівників закладів дошкільної освіти (методистів, вихователів, музичних керівників), батьків, студентів педколеджів та університетів.

ЗМІСТ

Вступ	4
Концептуальні засади створення посібника	8
Розділ 1. Опис посібника (теоретичне обґрунтування)	11
Розділ 2. Система роботи з нетрадиційними музичними інструментами з дітьми старшого дошкільного віку (Практичний матеріал):	17
- Перспективний план занять з нетрадиційними музичними інструментами з дітьми старшого дошкільного віку	17
- Розробки різних видів музичної діяльності з нетрадиційними музичними інструментами	20
Висновки.....	78
Список використаних джерел.....	81
Додатки	82

ВСТУП

«Добрива збагачують землю і дозволяють зернам прорости, і точно так само музика пробуджує в дитині сили і здібності, які інакше ніколи б не розцвіли»

Карл Орф

Світова музична педагогіка поєднує багато музично-педагогічних систем і концепцій із різних куточків світу. Усі вони пов'язані однією метою – виховання цілісної, гармонійно розвиненої особистості.

Однією із таких методик є музично-педагогічна система Карла Орфа (1895 – 1982). Вона за більш як півстоліття здобула у всьому світі багато шанувальників, отримала статус своєрідного педагогічного руху з власним центром – Орф-Інститутом у Зальцбурзі (Австрія), який видає навчально-методичну літературу, організовує різноманітні заходи з метою пропагування своєї концепції.

На створення педагогічної система К.Орфа вплинули ідеї: «ритмопластичного виховання» Е.Жак-Далькроза, Й.Песталоцці з його прагненням розвинути творче начало і самостійність мислення дітей, Й.Гердера, що вбачав у взаємозв'язку музики, слова і жесту новий шлях до художньої творчості, Б.Бартока, що підкреслював значення фольклору, народних ладів і ритмів у дитячому музичному вихованні.

На думку Орфа, завдання музичного виховання не має обмежуватись лише розвитком слуху, ритму, слуханням музики, навчанням співу і гри на інструментах, але й важливо стимулювати розвиток творчої фантазії, уміння імпровізувати і творити у процесі індивідуального та колективного музикування. У цій роботі слід опиратися на зв'язок музики з жестом, словом, танцем, пантомімою.

Новаторство педагога проявилось у продуманому використанні «елементарної музики», яка пов'язана з рухом, танцем і словом, яку потрібно створювати самому, включатися в неї не як слухач, а як учасник. К.Орф вважав, що вона здатна передавати значущий зміст і не є примітивним, другорядним мистецтвом.

К.Орф писав: «Елементарна музика, слово і рух, ігри і все, що пробуджує і розвиває духовні сили створюють основу для розвитку особистості, основу без якої ми прийдемо до душевного спустошення... Елементарна музика в процесі виховання має бути не чимось додатковим, а основоположним... Фантазію і здатність до переживання слід розвивати в ранньому віці. Все, що дитина переживає, усе, що в ній пробуджене і виховане, проявляється протягом усього її життя».

Педагог вважав, що для дійового музичного виховання надзвичайно важливо, щоб дитина з ранніх років могла припасти до живих джерел мистецтва, навчалася зі слова, ритму, руху творити музику. Тому він відмовився від використання на першому етапі композиторської музики і обрав шлях активізації музичної діяльності дітей через їх власне музикування, спонукаючи цим до імпровізації та створення власної музики. К.Орф вважав, що першоджерелом музики є ритм, якому не можна навчитись, але можна вивільнити його у людини, як живу силу організму.

Музично-виховна система Карла Орфа закладає гарні передумови для участі дітей у різноманітній творчій музичній діяльності, оскільки ґрунтується на синтезі інструментального, ритмопластичного, танцювального, вокального музикування та акторської гри. Вона ввібрала в себе передові гуманістичні ідеї гармонійного розвитку особистості і пробудження її творчого потенціалу. Прогресивність і плодотворність педагогічних пошуків К.Орфа визначає орієнтація на природні сили особистості, на елементарне музикування, на фольклор як першооснову музичної культури.

Музично-педагогічна система К.Орфа – це практичний спосіб виховання і навчання через мистецтво і творчість, заснований на єдності і взаємозв'язку музики, руху й мови. Він спрямований насамперед на розвиток людини, підтримання її цілісності, поліпшення контакту з собою і світом. Даний підхід відтворює етапи розвитку людської культури в цілому, починаючи від найдавніших форм і закінчуючи сучасними естетичними. Ці етапи відповідають етапам розвитку однієї людини.

Музична педагогіка Карла Орфа – це особливий тип музичної педагогіки, яку ще називають креативною. Вона створює всі умови, аби діти мали можливість експериментувати з природнім матеріалом і творити музику. Граючи на музичних інструментах створених з природного матеріалу, діти відчувають себе творцями, мають змогу проявити свої музичні здібності. Діти мають можливість відчутти себе маленькими дослідниками і для цього можна запропонувати їм:

- Морські мушлі різних розмірів
- Морські камінчики
- Шишки
- Горіхи
- Жолуді
- Каштани
- Сухе насіння кукурудзи, гороху, соняшника
- Вода в різних ємкостях
- Пісок
- Різні види паперу – офсетний, фольга, гофре, жатий папір
- Целофан
- Дерев'яні предмети – палички, олівці, кубики
- Вироби з пластмаси – коробочки, пляшечки, баночки
- Скляні палички, стаканчики
- Дзвіночки
- Металеві пластинки
- Гудзики.

Шляхом експерименту діти видобувають звук, застосовуючи різні прийоми гри на тих чи інших предметах. Слід створити для дітей «проблемні ситуації». Діти самостійно відшуковують способи звуковидобування:

- Трясти коробочкою,
- Підкидати коробочку,
- Перебирати в мисочках різні матеріали та вслухатися у характер звучання.

Під час звуковидобування діти завжди емоційно реагують на результати своїх дослідів. У такий спосіб вони мають змогу зрозуміти, як утворюються звуки.

Власна дитяча творчість – одна з головних ідей музично-педагогічної концепції К.Орфа. Кінцевою метою музичного виховання К.Орф вважав виховання особистості в дусі гуманізму, вивільнення пригнічених цивілізацією її природних сил, творчих здібностей.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ПОСІБНИКА

В своїй роботі ми врахували концепцію К.Орфа, яка побудована на відродженні та вихованні природної музикальності людини, тому насамперед свою працю спрямували на дитячу творчість та імпровізацію, передбачили активність, синтезували різні види діяльності.

Свою музично-педагогічну концепцію видатний німецький композитор і педагог Карл Орф створив внаслідок тривалої практичної роботи з дітьми. У його працях вбачався взаємозв'язок музики, слова, жесту, новий шлях до художньої творчості, що підкреслював значення фольклору, народних ритмів у дитячій музиці.

Його система початкового музичного виховання направлена на розвиток природних музичних здібностей дітей і відома в усьому світі. К.Орф створив багато методичних посібників: «Шульверк. Музика для дітей», «Збірки ритміко-мелодійних вправ, ігрових і танцювальних п'єс».

Метою створення нашого посібника є виховання особистості дитини та закладення міцного фундаменту її справжньої музичності; введення у музичний світ «елементарної» музики та спонукання до творчого пізнання; формування музичної культури та музичного виховання як невід'ємної частини духовної культури особистості.

Завданням нашої системи роботи музичного виховання і навчання гри на нетрадиційних музичних інструментах – стимулювати та спрямовувати творчу фантазію, уміння імпровізувати, творити у процесі індивідуального і колективного музикування.

Принцип нашої роботи – наблизитись до можливостей звичайної дитини. «Елементарна» музика дає можливість розвивати музичні здібності кожної дитини, які відповідають її рівню. Елементарне музикування – це не музика сама по собі: вона пов'язана з рухом, танцем, словом. Ми намагаємось, щоб кожна дитина включалася у музику не як слухач, а як учасник, самовиражалася за допомогою звуків та руху, до яких пристосована самою природою. Виготовляючи музичні інструменти ми врахували їх простоту, зручність для гри, естетичну привабливість.

Концепція дозволяє розвивати індивідуальність дітей, їх здібність до імпровізації, творчості, уміння фантазувати, бачити і чути навколишній світ по своєму; використовувати гру як провідний метод розвитку музичних здібностей дітей; виховувати навички спілкування, співпраці; тренувати точну та швидку реакцію, вміння слухати, активно сприймати інформацію.

Карл Орф добре знав, що дітям доступна музика для їхнього сприйняття та повинна відповідати психічному розвитку дошкільнят. Ця музика тісно пов'язана з мовою і рухами, елементарним театром. Під неї можна співати, викрикувати дражнилку, підтанцювати, чим-небудь дзеленчати чи шарудіти, чергувати словесні тексти та співи. Така діяльність для дітей є природною.

У його концепцію входили мовні зразки, приповідки, дитячі віршики, дитячий фольклор, найпростіший акомпанемент до руху, співу, гри, природний спів дитини, як основи розвитку мелодійного відчуття. Мовні вправи розвивають почуття ритму, сприяють формуванню правильної артикуляції, показують різноманітність динамічних відтінків і темпів. Мовні вправи за К.Орфом – це ритмічне декламування віршів або прози. Основою для них є дитячий фольклор: лічилки, дражнилки, заклички, потішки, забавлянки, маленькі пісеньки. Ритм, що є в словах, діти відчувають і відтворюють за допомогою елементарних інструментів, а також за допомогою плескання і тупання. Рівномірне декламування тексту, проговорення римованих слів дає змогу вчити дітей відчувати метроритми. Мовленнєві вправи дуже важливі для ознайомлення дітей із музичними формами – заспів, приспів. Ці форми у мовленнєвих вправах діти добре відчувають і відтворюють їх у музикуванні.

До орфівської концепції входять також музично-фізичні вправи. Вони готують дітей до спонтанних рухових виразів, вчать зображати настрій і звуки за допомогою елементарних рухів – ударів, притопів, плескання руками. У дітей виробляється швидкість реакції, вміння чекати і знаходити момент вступу. Виконуючи музично-фізичні вправи дитина виконує і творить одночасно. Вона починає сприймати музику через рух.

Велике значення К.Орф приділяв елементарному музичному театру, бо він є елементом, який являє собою інтегративну ігрову форму діяльності, що передбачає одночасно вплив музики, руху, танцю, мови та художнього образу образотворчої гри.

Ми врахували творчу свободу, яку передбачав К.Орф. В процесі декламування віршів або прози, потрібно створювати супровід – «озвучення» жестів, плескання тощо; створювати голосові звукові ефекти, а також ритмічний акомпанемент елементарними музичними інструментами.

В музичній діяльності ми дотримуємось певних форм організації діяльності дітей, які пропонував К.Орф:

- Гра, як спосіб самоорганізації, властивий дитячому віку;
- Імпровізація – організована спонтанність;
- Вивчення, відпрацювання, яке йде після імпровізації, тільки після того, як її можливості вичерпані;
- Вистава-презентація. У процесі роботи над піснею, танцем, казкою, різні види діяльності об'єднуються, виникає елементарний театр.

РОЗДІЛ І. ОПИС ПОСІБНИКА (ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ)

В нашому закладі дошкільної освіти ми дбаємо про те, щоб діти розвивалися музично, творчо та креативно. Поряд зі знайомими всім творчими завданнями ми використовуємо на музичних заняттях нетрадиційні музичні інструменти. А допомагає нам в ознайомленні з ними лялька Фея із музичного королівства Скрипкового Ключа. Ми вирішили, що це має бути казковий персонаж, бо казка не може бути виключеною зі світу дитинства, а лялька – перший потаємний друг дитини, якій вона довіряє, це заступник ідеального друга, який все розуміє і не пам'ятає зла.

Метою створення цього персонажу є ознайомлення дітей з нетрадиційними музичними інструментами та прийомами гри на них, розвиток у дошкільнят музичних здібностей, самостійності дій, творчої ініціативи, збагачення їх художніх вражень. І саме тому система творчого музикування Карла Орфа направлена на розвиток природних музичних здібностей дітей. Вона опирається на дитячу творчість, на імпровізацію, передбачає високу рухову активність, синтезує різні види діяльності, які створюють атмосферу радості, формує

особистість, закладає міцний фундамент музикальності – музично-ритмічні відчуття і музичний слух, стимулює розвиток творчих здібностей та фантазію у дітей, уміння імпровізувати. Основу цієї системи створює елементарна музика, слово, рух, ігри. Отже, поєднання слова, музики та рухів – є сутністю занять за системою Карла Орфа. Такі заняття не обмежуються лише розвитком слуху, ритму, навчання співу, гри на інструментах. Вони стимулюють гармонійний розвиток особистості, творчий потенціал.

Але для цього дітям потрібна доступна для їхнього віку музика та елементарні музичні інструменти. Отже, система К.Орфа і передбачає прості саморобні, народні інструменти, музикування на яких буде для дітей в радість. Діти залюбки використовують саморобні музичні інструменти і поєднують їх з рухом і словом, імітуючи різні голоси та звуки, виражаючи емоції, захоплення, радість в процесі переказу казок чи маленьких театральних вистав і вчать творити музику.

Тому музична Фея була виготовлена власноруч, одяг її прикрасили *незвичайні музичні інструменти*. Музична Фея знайомить дітей з ними, демонструє їх у елементах одягу та в прикрасах. Лялька підказує

дитині, як можна використати той чи інший музичний інструмент, навчає гри на них.

- Спідничка, обшита внизу рибальськими дзвіночками, створює святковий настрій, своєрідний інструмент – *танцівні дзвіночки*. Їх звучання можна порівняти з весняними струмочками. Цей «одяг-інструмент» розвиває творчу фантазію дітей, звукову та музично-слухову уяву.

- Одяг ляльки прикрашений горіховими підвісками (шкаралупи горіхів або горішки нанизані на нитку). Це і є музичний інструмент –

горіхові підвіски, який навчає перемінної динаміки, співвідношення художніх образів. За допомогою нього дитина може уявити буденність лісових мешканців. Наприклад, білочка робить запаси горіхів на зиму, лось проходить крізь хащі,

ламаючи рогами сухе гілля.

- Голову ляльки прикрашено віночком, який сплетений із квітів синіх лісових дзвоників, а між ними – металеві дзвіночки. Це – *музичний віночок*. Музичний віночок розвиває асоціативне мислення, художню уяву. Завдяки його звучанню діти уявляють накрапання дощу або поетичний дзвін літньої ранкової роси. Цей інструмент

виховує естетичне сприйняття навколишнього світу.

- На руках ляльки – браслетики із гудзиків на резинці. Цей інструмент називається *тріщітка*. Тріскотливий звук цього інструменту відтворює різноманітні жартівливі інтонації, розвиває асоціативне мислення, темброво-ритмічний слух. Тріскотню цього інструменту відтворюють у

казкових образах, в голосах птахів. Тому дуже часто під час гри на тріщітках вони уявляють перемову двох сорок.

- *Дерев'яне намисто* – дерев'яні олівці, нанизані на прозору нитку і прикріплені на обруч. Рухаючи намистом із олівців, діти співвідносять художні образи. Завдяки цьому інструменту вони

чують лагідний подих вітру.

- Сережки ляльки – дерев'яні кубики. Вони є складовою інструментів – *дерев'яшки*, до якої входять речі побутового вжитку: рубель, качалка, дерев'яні ложки, дерев'яна чашка-ступка. Дерев'яшки дають змогу почути різноманітний світ дерев'яних звуків, вдаряючи їх один об одного. Дерев'яшки розвивають у дітей музичне враження, їх

звучання, привертають увагу до «дерев'яних» звуків не лише дерев'яних інструментів, але й до побутових речей, розвивають чуттєвість тембрового слуху. У дошкільнят розвивається фантазія, художня уява. Дуже часто «дерев'яну» музику

діти порівнюють з казковою розмовою дерев та їх ходою.

- Одна із суконь ляльки є музичним інструментом – *шурхунчиком*. Шурхунчик передає красу витонченої шумової музики. Його звучання розвиває здібність до елементарної імпровізації, асоціативне мислення, розвиває тонкість тембрового слуху. Завдяки шурхунчику діти чують «музику природи» - шарудіння сухого листя, сухої осоки, колосся, перебігання з місця на місце їжачка у траві чи шипіння змії, а також красу шарудіння

паперу сторінок книжок.

- У ляльки є цікавий інструмент в ручках – *калатай*. Це пляшечка, наповнена жолудями чи маленькими каштанами. Калатаючи нею, діти створюють

гарний настрій, ритмічний музичний звук. Калатай розвиває у дітей почуття ритму і асоціює уяву дітей про природу. У цьому звукові діти впізнають стукіт дятла.

Для роботи з дітьми ми виготовили такі ж самі музичні інструменти, які є фрагментами одягу та прикрас ляльки, розробили перспективу і серію різних видів музичної діяльності по ознайомленню з нетрадиційними музичними інструментами, які лялька приносить на заняття у своїх скрині. Це такі види музичної діяльності: слухання, спів, танець, музикування, домінують заняття по творчому музикуванню, тематичне заняття, розваги, музичні ігри,

до яких увійшли авторські пісні, казки, кричали, небилиці, загадки. Робота триває протягом навчального року і завершується розвагою. Над кожним музичним інструментом йде робота протягом 4-х занять. Кожне заняття дає змогу інтегрувати знання педагогічних наук, наприклад, природи і музики, ОБЖД і художньої літератури, музики і народознавства, дає комплексний вплив на розвиток дитини.

Ми підготували книжечку із казками, до якої додається додаток із зображенням рослин, які згадуються в казках. Кожна казка проілюстрована згідно сюжету. Таку книжечку матиме музичний керівник і вихователь у групі.

Книжечка, до якої входить п'ять казок, називається «Казки музичної Феї». Казку «Горіхові підвіски» вихователь використовує на занятті з ОБЖД, художньої літератури; казку «Дерев'яне намисто» - на занятті з природи, художньої літератури та художньої праці; казку «Шурхунчик» - на занятті з народознавства і природи; казку «Чарівне горнятко» - на занятті з природи, зображувальної діяльності і художньої літератури; казку «Сорочина тріщітка» - на занятті з художньої праці, художньої літератури та СХД.

Отже, казки, бесіди про музичні інструменти вихователь використовує не лише у своїй роботі на різних заняттях, але й в повсякденному житті, а також знайомить дітей з народним фольклором, вивчає мирилки, лічилки, кричалки і небилиці.

Батьки дошкільнят матимуть змогу брати книжечку з казками додому для читання дітям. Зміст казок побудований так, що охоплює вирішення нашого задуму, мети, до якої йдемо, бо саме ці казочки знайомлять читача із майбутнім нетрадиційним музичним інструментом. Ці інструменти привертають увагу до багатства й різноманітного музичного світу звуків довкілля. Казки допомагають дітям відкрити таємниці природи. Слухаючи казку, дошкільнята дивуються красі та різноманітності навколишнього світу, досліджують його, проявляють інтерес до природи, любов та бережне ставлення до неї.

Використання саморобних інструментів допомагає гармонійно розвиватися дошкільникам. Музикування такими музичними інструментами формує швидкість реакції, терплячість, кмітливість, художню уяву, любов до навколишнього середовища та музики.

РОЗДІЛ II. СИСТЕМА РОБОТИ З НЕТРАДИЦІЙНИМИ МУЗИЧНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.

Перспективне планування роботи з нетрадиційними музичними інструментами

№ п\п	Назва музичного інструменту	Місяць	№ заняття	Вид музичної діяльності	Робота з вихователем
1	Дерев'яшки	жовтень	1 2 – 4	<i>Заняття</i> <i>творче музикування</i>	Бесіду використати на занятті з народознавства
2	Горіхові підвіски	жовтень	5 – 8	<i>творче музикування</i>	Казку розповісти на занятті з художньої літератури, ОБЖД
3	Шурхунчик	листопад	1 – 4	<i>слухання</i>	Народознавство, природа
4	Дерев'яне намисто	листопад	5 – 8	<i>слухання</i>	Природа чи художня література
5	Музичні віночки	грудень	1 – 4	<i>Гра «Музичні віночки»</i>	Гратися у вільний час

6	Тріщітки	грудень	5 – 8	музикування	Художня праця, СХД
7	Калатай	січень	1 – 4	спів	Індивідуальна робота
8	Танцівні дзвіночки	січень	5 – 8	танець	Індивідуальна робота
9	Горішки, кубики, тріщітки	лютий	1 – 4	Гра «Горішки, кубики, тріщітки»	Гратися у вільний час
10	Музичні віночки, калатай, тріщітки, танцівні дзвіночки, кубики, горіхові підвіски	березень	1	тематичне музичне заняття «На весняній галявині»	Вивчити лічилки, мирилки
11	Всі музичні інструменти	березень	2	Музично-дидактична гра «Музичні пазли»	Вихователь використовує музично- дидактичну гру у повсякденній роботі з дітьми
12	Всі музичні інструменти	березень	8	Розвага «Ранок срібною росою В піднебесі задзвенить. Солов'їна пісня знову Ген садами полетить»	Спільна робота вихователя і музичного керівника

13	Всі музичні інструменти	квітень	4	<i>Розвага «Фея добре музикує, залюбки подорожує»</i>	Спільна робота вихователя і музичного керівника
----	--------------------------------	---------	---	---	---

Система роботи з нетрадиційними музичними інструментами з дітьми старшого дошкільного віку.

ЖОВТЕНЬ. ЗАНЯТТЯ №1

Вид музичної діяльності: Домінантне музичне заняття по творчому музикуванню.

Тема: «Дерев'яшки».

Мета: ознайомити дітей з народними нетрадиційними дерев'яними музичними інструментами, історія яких дуже давня і є невід'ємною частиною культурної історії України, з їх зовнішнім виглядом, прийомами гри на них; збагатити музичні враження дошкільників засобами «дерев'яної» музики; привернути увагу дітей до світу дерев'яних звуків побутових речей; розвивати фантазію, асоціативну уяву, мислення, вчити використовувати побутові речі для відтворення характерної музики, казкових образів; залучити до ансамблевої гри під час виконання пісень, виховувати шанобливе ставлення дітей до речей побутового вжитку прадавніх українців, які використовували колись і часом вживаються й нині в народній музиці.

Обладнання: лялька, скриня, рубель, качалка, дерев'яні ложки, кубики, чашка-ступка, стіл, де лежать музичні інструменти фортепіано.

Хід заняття

Музичний керівник: Сьогодні до нас завітала дуже цікава гостя – лялька (*показує*). Вона дуже любить подорожувати по світі, навчати дітей музики й грати на незвичайних інструментах. Це лялька Фея із музичного королівства Скрипкового Ключа. У цьому королівстві безліч різноманітної музики і незвичайних музичних інструментів. У своїй скрині вона принесла дивні музичні народні інструменти – дерев'яшки (*показує*).

- Колись давно українці не мали справжніх класичних інструментів і, коли у них з'являвся святковий настрій, у хід пускалися речі побутового вжитку – що було під рукою: дерев'яні ложки, рубель і качалка, дерев'яний посуд, а також дитячі дерев'яні кубики. Наші пращури відкрили всесвіт дерев'яних звуків. З давніх давен і

до сьогодні звучить «дерев'яна» музика. Отже, одним із таких дерев'яшок є рубель. Рубель – це дерев'яний брусок, який має одну зубчасту поверхню (показує). До рубля додається дерев'яна качалка (показує). Рубель і качалка використовувались у побуті для прасування виробів з домотканого полотна. Рушник чи сорочку намотували на качалку (показує), а потім зубчатою поверхнею рубля «прокочували» ту чи іншу річ, після чого зморшки на ній зникали. Водночас рубель і качалка були музичними інструментами. Досить було потягнути (показує) по зубцях рубля качалкою, як вибивався специфічний звук. А коли рубель і качалку брала в руки людина, що мала музичний хист, то вона могла «вистукати» такий ритмічний малюнок, під який хотілося й потанцювати. *(Музичний керівник бере рубель та качалку, вистукує ритм під українську мелодію «Козачок», а діти плескають в долоні).*

- Серед музичних дерев'яшок – дерев'яні ложки (показує), які є теж речами побутового вжитку. Прадавні українці брали дві ложки і складали одна до одної (показує) і вдарили ними об руку чи коліно (показує).

- Линув теплий дерев'яний звук, який іноді так був схожим на ті звуки, що ми чуємо в навколишньому середовищі.

(Музичний керівник пропонує пограти на ложках. Одна дитина, яка отримала ложки, придумує ритм, а інші – повторюють його оплесками. Це музикування відбувається під українську народну мелодію).

- Діти, а що вам нагадує цей дрібний дерев'яний звук? (діти відповідають)

Музичний керівник: Так, звичайно він нагадує стукіт дятла. А зараз давайте усі візьмемо дерев'яні кубики і постукаємо ними.

(Музичний керівник роздає дітям кубики і чашку-ступку, пропонує пограти в оркестрі тихо-голосно під українську народну мелодію. Музичний керівник виконує роль диригента).

- Хто мені скаже, що ви уявляєте, коли чуєте цей звук, що він вам нагадує? (діти відповідають)

- Так, вірно, цей звук дуже казковий і фантастичний, здається, що тупотять дерева, ідучи в казку.

Музичний керівник ритмічно вдаряючи в бокові сторони чашки-ступки запитує:

- А що вам нагадує звук чашки-ступки? Вірно, цей звук теж нагадує стукіт лісового лікаря – дятла.

- Ну що ж, ви вже познайомилися з усіма дерев'яшками, яких принесла нам наша гостя лялька Фея.

- А зараз усі разом помузикуємо на них. Я буду грати і співати, а ви будете грати ложками, кубиками, а хтось вистукуватиме качалкою по зубцях рубля та чашкою-ступкою.

(Діти грають на своїх музичних інструментах разом і по черзі.)

Пісня «Дерев'яшки»

Музична партитура пісні «Дерев'яшки».

Гармонія: D G A D E A D G E A D G

10 D A D G D G A D

Є музичні інструменти ще й нетрадиційні, у них акомпанементи кумедні та дивні.

1. Є музичні інструменти *Діти виконують пружинку*
 Ще й нетрадиційні,
 У них акомпанементи *Розводять ручки в сторони*
 Кумедні та дивні.

Всі діти слухають 1 куплет пісні, виконують рухи, а грають під час програшу ритм мелодії.

2. Стуко, стуко, стукотить, *Притупують однією ногою*
 Наче в лісі пташка,
 Та всім настрій бадьорить
 Ложка-дерев'яшка. *Вигукують*

Всі діти слухають 2 куплет пісні, виконують рухи. Грають під час програшу ритм мелодії тільки на ложках.

3. Веселить навколо всіх *Два приставних кроки вправо*

Рубель та качалка.

Лине ген дитячий сміх   *Два приставних кроки вліво*

Та дзвінка співанка.

Всі діти слухають 3 куплет пісні, виконують рухи. Грають під час програшу ритм мелодії тільки рублем з качалкою.

4. Тупо, тупо, тупотять   *Тупотять*

Кубики та чашка

І, здається, що біжать   *Дрібушечки*

Всі дерева в казку.

Всі діти слухають 4 куплет пісні, виконують рухи. Грають під час програшу ритм мелодії тільки кубиками та чашкою-ступкою.

5. Свою музику вони

До нас несуть здавна,

Називається вона

Просто – «дерев'яна».

Всі діти слухають 5 куплет пісні. Грають під час програшу ритм мелодії на усіх музичних інструментах.

Музичний керівник: Молодці, дітки. Ви гарно музикували. Вам сподобалися дерев'яні музичні інструменти? *(відповіді дітей)*

- А який музичний інструмент сподобався найбільше? *(відповіді дітей)*
- Дякую вам і нашій незвичайній гості за чудове заняття.

ЖОВТЕНЬ. ЗАНЯТТЯ №5

Вид музичної діяльності: творче музикування.

Тема: «Горіхові підвіски»

Мета: ознайомити та зацікавити дітей горіховими підвісками, прийомами гри на них; стимулювати бажання брати активну участь у творчому музикуванні; спонукати відображати в грі на цьому музичному інструменті різні динамічні відтінки; виховувати відчуття ансамблевої гри, музичний смак.

Матеріали та обладнання: книжечка з казками; лялька, скриня, горіхові підвіски, фортепіано.

Хід заняття

Музичний керівник: Сьогодні лялька Фея із музичного королівства Скрипкового Ключа завітала до нас знову. Давайте привітаємося з нею. Погляньте, яка вона красива. Її одяг прикрашений підвісками з горішків. А ось її скриня. Що ж вона нам принесла? (*Музичний керівник дістає горіхові підвіски*). Це горіхові підвіски. Лялечка дуже любить природу, любить гуляти лісом, спостерігати за лісовими мешканцями і сьогодні вона підготувала для вас казочку про те, як горіхові підвіски допомогли маленькому Лосеняті. Хочете послухати?

Казка «Горіхові підвіски»

У родині Лосів народилося маленьке Лосенятко. Батьки Лосі дуже любили його. Воно зростало веселим та спритним. Ото, бува, прокинеться з першим промінням сонця і, гайда гасати по лісі. Таке прудке Лосеня було, що мама ледве могла вгледіти за ним. І ось одного разу воно так далеко відбігло від своїх батьків, що й заблукало. Батьки Лосі не могли його відшукати, а Лосеня не могло знайти назад дорогу. Майже усі мешканці лісу допомагали шукати Лосеня: Сороки, Дятел, Зайчата, Борсуки, а Білочки перестрибували по верхівках дерев, намагаючись наздогнати малого. Нарешті вони знаходили Лосеня і повертали його додому.

Одного разу мама Білочка зробила горіхові підвіски, нанизавши горіхові шкаралупи на ожинові пагони і принесла мамі Лосеняти. Вона запропонувала вчепити підвіски малому на шию – коли воно бігатиме, то підвіски дзеленчатимуть, і завдяки їх звуку можна буде легко відшукати Лосеня.

Мале Лосеня весело стрибало під музику горіхових підвісок. Воно радісно вистукувало ритм своїми маленькими копитцями і більше ніколи не губилося.

Музичний керівник: Вам сподобалася казочка. А хочете послухати, як звучать горіхові підвіски? (*Музичний керівник легенько трусить підвісками*). А ще я пропоную вам пограти на горіхових підвісках, як мале Лосеня. Згодні?

Всі діти отримують цей музичний інструмент і грають, відтворюючи динамічні відтінки – голосно, тихо, дуже голосно під пісню, яку виконує музичний керівник.

Пісня «Горіхові підвіски»

Весело

С А F G F G

Рудохвоста білочка сушила на гілочках гриби білі, шишки й лісові горішки.
Білчат ними частувала у хатинці прибитала, низала в підвіски на зиму горішки.

5 С А F G C F G C

Чути гамір, трохи тріску, то білчата грають на горіхових підвісках та пісень співають.
Гучно ними музикують щей танцюють трішки залюбки усім дарують музичні підвіски.

Рудохвоста білочка	<i>Діти підіймають горіхові підвіски вгору вправо</i>
Сушила на гілочках	<i>Опускають горіхові підвіски вниз</i>
Гриби білі, шишки	<i>Діти підіймають горіхові підвіски вгору вліво</i>
Й лісові горішки.	<i>Опускають горіхові підвіски вниз</i>

Білчат ними частувала, У хатинці прибирала.	<i>Хитають горіховими підвісками вправо-вліво</i>
--	---

Низала в підвіски На зиму горішки.	<i>Тихо струшують горіховими підвісками</i>
---------------------------------------	---

Чути гамір у підліску, То білчата грають На горіхових підвісках	<i>Виставляють руки з підвісками вперед і музикують</i>
---	---

Та пісень співають.

Підіймають руки вгору в сторони і голосно музикують на горіхових підвісках

Гучно ними музикують,

Ще й танцюють трішки,

Залюбки усім дарують

Музичні підвіски.

Музичний керівник: Дякую вам дітки за чудову гру. Вам сподобалося? І нашої лялечці теж подобається цей музичний інструмент.

ЛИСТОПАД. ЗАНЯТТЯ №1

Вид музичної діяльності: слухання музики.

Тема: «Шурхунчик».

Мета: ознайомити дітей з нетрадиційним інструментом – шурхунчиком та прийомами гри на ньому; привернути увагу до багатства й різноманітного музичного світу довкілля; вчити розуміти красу звуків природи; розвивати уміння слухати музику та створювати власний супровід; виховувати любов до природи.

Матеріали та обладнання: книжечка з казками; лялька, скриня, шурхунчики, фортепіано.

Хід заняття

Музичний керівник: Погляньте, дітки, лялька Фея завітала до нас знову. Вона має незвичайну сукню. При найменшому її рухові з'являється шарудливий звук. Це звучить музичний інструмент – шурхунчик. Зараз я розповім вам казку про шурхунчика.

Казка «Шурхунчики»

У лісі, під ялиною, жила Зайчиха з двома маленькими Зайченятами. Надворі було літо. Всюди буяла зелень, співали пташки. Світанки дзвеніли росами і будили малих Зайченят. Вони радісно стрибали та бігали навипередки. Недалеко від їх помешкання розляглася галявина із густим соковитим різнотрав'ям. Мама Зайчиха водила своїх діток на галявину і знайомила їх із рослинами. Вона пояснювала, що конюшина та люцерна є добрим сніданком, обідом і вечерею для них. Листя кульбаби та цикорію (у народі його називають петровими батогами) містить вітамін С. До того ж, цикорій є дуже цікавою рослиною, його квіти розкриваються о 5 – 6 годині ранку, а о 10-й закриваються. Отже, він є на галявині своєрідним квітковим годинником, а також барометром, бо на дощ квіти не розкриваються. А от деревій – цінна лікарська рослина і вона на галявині слугує аптекою. Деревій використовують у ветеринарії, тому усі лісові мешканці лікуються ним. Далі височіє заяча капуста, красуючись дрібними рожевими квітами, зібраними у густі суцвіття. Мама Зайчиха казала малим, що згодом корені капусти перетворяться на великі бульби, заповнені поживними речовинами.

Наступила осінь. Листя на деревах стало жовто-багряним, золотистим. Трава посохла. За літо Зайченята підросли і тепер мама навчала їх знаходити іншу їжу: молоді пагони дерев, кору берези, осики, дуба, горобини, вільхи та бульби заячої капусти.

Поволі кружляв листопад і засипав галявину. Вітер здіймав сухе листя то вгору, а то вниз і з'являвся дивний, не знайомий для Зайчат звук, який навіть трохи бентежив їх. Мама казала, що це з'явився в лісі Шурхунчик. Вона перебігала через галявину вкритою сухим листям і відразу з'являвся той дивний звук. Та Зайчата ніяк не могли зрозуміти, де ж ховається той Шурхунчик. Вони намагалися знайти його, та марно. Тоді мама Зайчиха збрала в пучок гілочки із сухим листям та й почала трясти ним. Линув таємничий, шурхотливий звук, але Зайченята так і не побачили Шурхунчика. А Зайчиха продовжувала трясти гіллям. Вона сміялася та ще й пританцьовувала, а потім сказала, що Шурхунчик – це музичний звук, який можна лише почути. Саме восени він найбільше виразно звучить, бо навколо суха трава, листя, лишень доторкніться до них. А потім вона додала, що Шурхунчик не лише розважає, він навчає розуму, мудрості, кмітливості, зосереджує увагу, попереджає про небезпеку. Отже, Шурхунчик є добрим другом для Зайчат, лише прислухайся до нього.

Музичний керівник: Вам сподобалася казочка? А де ховається Шурхунчик? Пропоную вам послухати пісню і пограти на шурхунчиках.

Пісня «Шурхунчик»

Знов Шурхунчик шарудить, та не знаєм де сидить. Куди бігти, куди йти? Де його тепер знайти?

А він сидить в листі, у папері чистім, та ще й тишком-нишком ховається в книжку.

Знов Шурхунчик шарудить,
Та не знаєм, де сидить.

Діти тихо промовляють : «Ш-ш-ш...»

Куди бігти, куди йти?

Де його тепер знайти?

Діти промовляють: «Шур-шур, де знайти?» і розводять руки в сторони.

А він сидить в листі,

У папері чистім,

Та ще й тишком-нишком

Ховається в книжку.

Потім біля річки,

Як настане нічка,

Діти тихо промовляють, протягуючи: «Ч-ч-ч...»

Осокою шарудить –

Всіх лякає й сам не спить.

Діти промовляють: «Шур-шу- шур».

А як в поле побіжить –

Колосками шелестить.

Хліба колосяться

Його не бояться.

Музичний керівник: Молодці, дітки, дякую вам!

ЛИСТОПАД. ЗАНЯТТЯ № 5

Вид музичної діяльності: слухання музики.

Тема: «Дерев'яне намисто»

Мета: ознайомити дітей із дерев'яним намистом, прийомами гри на ньому; розвивати комплексно музикальність, емоційність і мовлення дітей; формувати креативність і творчий підхід до виконання завдань; виховувати дбайливе ставлення до навколишнього світу.

Матеріали та обладнання: книжечка з казками; лялька, скриня, дерев'яне намисто, фортепіано, костюм Вітру.

Хід заняття

Музичний керівник: До нас на заняття завітала гостя, з якою ми вже знайомі. Ось вона (*музичний керівник показує ляльку*). Погляньте, яка вона сьогодні красива. У неї незвичайне намисто. Як ви думаєте, з чого це намисто? Так, воно виготовлене з олівців і називається дерев'яне намисто. А хочете дізнатися, хто уміє виготовляти дерев'яне намисто? Тоді уважно слухайте.

Казка «Дерев'яне намисто»

У лісі голосно дзюрчав струмок. Він привертав увагу не лише своєю піснею, але й родиною Бобрів, яка поселилася посеред нього, звівши велике помешкання. Старий Бобер був справжнім теслею. Він постійно лагодив будинок, щось поправляв, робив його ще більш міцним, щоб бува швидка вода не розмила його. Бобер дбав про свою родину, а малим Бобренятам передавав свій досвід.

Мама Бобриха готувала смачні сніданки, обіди та вечері для усієї дружної сім'ї. Це були салати із свіжого зеленого листя, соковиті корінці дерев та смачна риба. Вона була справжньою господинею свого помешкання і доброю мамою.

Малі Бобренята дуже любили своїх батьків. І ось, одного разу, вони вирішили виготовити для матусі подарунок – дерев'яне намисто. Малюки назбирали сухого ріща і почали майструвати так, як їх навчав батько Бобер, використовуючи його теслярські вміння. Бобренята завершили роботу. Це намисто було з тонкого, рівненького, короткого гілля, яке чимось нагадувало олівці.

Бобриха раділа подарункові дітей, а Бобер тішився їх роботою. Вона носила намисто, а воно тихо хиталося, нагадуючи подих вітру.

Музичний керівник: Дерев'яне намисто дуже гарно звучить. Послухайте (музичний керівник демонструє).

Всі діти отримують Дерев'яне намисто.

Пісня «Дерев'яне намисто»

10

Діти виконують вправу «вітерець» (підіймають дерев'яне намисто вгору і хитають вправо-вліво).

1 куплет

Вітер бавиться в намисті

Дерев'яних олівців

Діти опускають дерев'яне намисто і торкають олівчиків пальчиками, грають.

І торкається їх звісно

Непомітно він.

А в намисті олівці, *легенько хитають дерев'яним намистом*

Наче сонця промінці, підіймають вгору руку з дерев'яним намистом, нахилиють голівку, споглядають за ним.

Його зігрівають,

Пісеньку співають. *опускають дерев'яне намисто.*

Діти тримають перед собою дерев'яне намисто, а хлопчик Вітер пробігає біля кожного і торкається паличкою олівців.

2 куплет

Вітер бавиться в намисті –

Колихає променисті,
Кольорові малювці –
Дерев'яні олівці.

Діти легенько колихають намисто, а хлопчик Вітер поміж ними кружляє.

Вони тихо грають,
Його розважають.
Музикою того вітра
Ще більш окриляють.

Музичний керівник: Вам сподобалось звучання дерев'яного намиста? Що воно вам нагадує? Як воно звучить? (*Діти відповідають: казково, загадково, тихо, лагідно тощо*). Який у вас з'явився настрій після слухання дерев'яного намиста?

- Дякую вам, дітки, за увагу і активність.

ГРУДЕНЬ. ЗАНЯТТЯ №1

Перед заняттям вихователь прочитала дітям казку «Чарівне горнятко».

Казка «Чарівне горнятко»

Жив собі у лісі їжачок. Мама їжачиха називала його Жожем. Минула весна і настало справжнє літо. Деревя стояли в густому листі, буяла соковита трава, цвіли різні квіти. Лісова кашка вабила своїм духмяним запахом усіх мешканців лісу. Жожеві теж хотілося потрапити на ту галявину, звідки доносився особливий квітковий запах. Їжачок щодуху біг неглибоким яром поміж зарослі молоді ліщини та папоротнику. Кувала зозуля, а Жожик, запихкавшись, промовив: «Я не знаю, де твої черевички». Сороки сміялися з нього. Жож ще зовсім малий і тому не второпав, про що казала йому мама, коли зозуля починала кувати. А мама жартувала: «Зозуля кує – шукає свої черевички». А насправді у лісі росте така квітка – зозулинні черевички.

Викарапкавшись із яру, Жож опинився на квітковій галявині. Вона була такою гарною, що на якусь мить він просто завмер від такої краси. На галявині красувалися косаріки, ромашки, духмяна лісова кашка, звіробій і блакитні дзвоники. Серед густого різнотрав'я Жож побачив горнятко. Він біг до нього навпростець через галявину. На ній росла ще й розрив-трава. І тільки Жож наближався до неї, вона промовляла: «Не чіпай мене!», але він ще не знав, що торкнувшись до стиглої квіткової коробочки, вона відразу вистрілювала насінням. Воно розліталось навколо і так само насіювалося. Для їжачка це було великою несподіванкою, тому був увесь обсіпаний насінням. Він струсив його з себе, підбіг до горняти і заглянув у середину. Раптом звідти випурхнуло безліч метеликів, вони були дуже гарні. Білі, жовті й кольорові крилатки хаотично літали вгорі. Потім сідали на квіти, траву та на ніс їжачкові. Йому було дуже весело від цього, тому він знову заглянув у горнятко. У ньому Жож побачив воду та своє відображення у ній. Жожик голосно крикнув: «Агов! Це я, Жож!», та у відповідь почув дзвінке відлуння свого голосу. Їжачкові захотілося ретельно оглянути горня з середини. Він вхопив двома лапками верх посудини і почав її нахилити доти, поки та не перекинулася на бік. І раптом із горняти почала витікати вода. Вона стікала з галявини у яр і там

відразу утворився веселий струмок. Він біг і співав свою водяну пісню, а вона линула по лісі. Вода із горняти не переставала текти і тоді їжачок зрозумів, що це горнятко – чарівне. Біля струмочка літали бабки, різні жуки. Неподалік крихтів старий джміль, просовуючи свою голову всередину запашної квітки, щоб поласувати нектаром. Коник-стрибунець, весело стрибаючи у траві, ненароком торкнувся лісових блакитних дзвоників. Вони задзвеніли і пролунала незвичайна мелодія. Вітер ніжно заплітав їх у віночки, а вони – музикували. Звучала чудова музика.

Метелики з вітром кружляли у таночку. Це було незвичайне видовище. Їжачок слухав пісню струмка, пташиний хор, музику лісових дзвоників і теж кружляв у таночку, заплющивши очі, а коли їх відкрив, то сонечко вже сіло за обрій. Наступала вечірня тиша. Жож радісно біг додому навипередки із струмочком.

Вид музичної діяльності: музична гра.

Тема: Музична гра «Музичні віночки».

Мета: ознайомити та зацікавити дітей музичним віночком; заохочувати до ритмічних імпровізацій на дзвіночках та музичних віночках, пошуку ритмічних рисунків; стимулювати бажання брати активну участь в музичній грі.

Матеріали та обладнання: лялька, скриня, музичні віночки, дзвіночки, фортепіано.

Хід заняття

Музичний керівник: Діти, сьогодні ви познайомилися з казкою «Чарівне горнятко». Ця казка про красу природи. Який інструмент ви зустріли у казці? *(Діти відповідають.)* Так, звичайно, це блакитні лісові дзвоники, які вітер заплів у віночки.

- А зараз погляньте на лялечку. Вона сьогодні дуже гарна. На ній красива сукня, а на голівці – віночок. Цей віночок особливий – музичний. У ньому заплелись квіти – лісові дзвіночки. Це і є отой казковий музичний інструмент – музичні віночки. Послухайте, як він звучить *(слухають)*. Що нагадує вам звучання музичного віночку? *(діти висловлюють свої думки.)* Так, нагадує краплі дощу або поетичний

дзвін літньої ранкової роси.

Музичний керівник: Послухайте ще, як звучить музичний віночок і уявіть, як крапає дощик чи дзвенить роса. А тепер уявіть собі, що ми потрапили на лісову галявину, сплели собі віночки і будемо з ними гратися в цікаву гру.

Музичний керівник запрошує діток погратися в гру з музичними віночками.

Хід гри

Усі діти стають в коло. Дві дитини отримують музичні віночки, стають за колом, а всі інші діти в колі тримають дзвіночки. Музичний керівник виконує куплет пісні – всі діти грають на дзвіночках. На закінчення куплету в центр виходять діти з віночком. Звучить приспів пісні – діти в колі виконують пружинку, а діти з музичними віночками музикують. Повторюється мелодія приспіву трішки в швидшому темпі. Діти з музичними віночками біжать на носочках по колу вліво, а всі діти у зовнішньому колі – вправо. Коли закінчується музика, ті діти, біля яких зупинились діти з музичними віночками міняються музичними інструментами: віддають дзвіночки і беруть музичні віночки. Гра повторюється тричі.

Пісня «Музичні віночки»

Е F# Н А Е А Н Е

В колокільця заплелись лісові дзвіночки і з'явився інструмент - музичні віночки. Чути ноти звідусіль -

6 F# Н А Е А Н Е А

радісно від них усім: хмаринка сміється - дощиком вниз летіть Музичні віночки дощем крапляють,

11 Н Е А Е Н Е А Е

будять щодня ранок - росою дзвенять. В полі довгим ярмом струмочком біжать, а з пташиним хором

16 Н Е

в небі дзеленчать.

В колокільця заплелись
Лісові дзвіночки
І з'явився інструмент –
Музичні віночки.
Чути ноти звідусіль –
Радісно від них усім:
Хмаринка сміється –
Дощиком вниз летіть.

Приспів:

Музичні віночки
Дощем крапотять,
Будять щодня ранок –
Росою дзвенять.
В полі довгим яром
Струмочком біжать,
А з пташиним хором
В небі дзеленчать.

ГРУДЕНЬ. ЗАНЯТТЯ № 5

Вид музичної діяльності: творче музикування.

Тема: «Тріщітки».

Мета: зацікавити дітей нетрадиційним музичним інструментом – тріщітки; ознайомити зі способом виготовлення цього музичного інструменту та прийомами гри; розвивати чуття ритму, уяву, асоціативне мислення, здібність до вільних імпровізацій.

Матеріали та обладнання: лялька, скриня, тріщітки, гудзики, пришиті на тканині, фуркалка, аплікація з гудзиків, фортепіано.

Хід заняття

Музичний керівник: Любі діти, до нас сьогодні знову завітала в гості лялька Фея із музичного королівства Скрипкового Ключа. Вона дуже гарна. Одяг у неї вишуканий. У ньому є такий елемент, який використовується для фіксації передньої частини нашого одягу – сорочки, кофтини, пальто, куртки. Хто мені скаже, що це за така річ, яка має в основному круглу форму і продягається у петлю чи проріз одягу.

(Діти відповідають.)

- Так, звичайно – це гудзик. Хочу сказати, що гудзики почали виробляти дуже давно. Вони мають різний колір та форму: круглу, трохи видовжену, кулясту, циліндричну та навіть квадратну; вони мають два або чотири отвори для пришивання або мають вушко *(музичний керівник*

показує різні гудзики, пришиті на тканині).

Виготовляють їх із різного металу, дерева, перлових мушель (перламутрові). Є гудзики навіть із ниток, а зараз переважно виготовляють їх із пластмаси.

- Окрім прямого призначення гудзиками

можна прикрасити сумки, подушки, штори. У кімнаті може стати трішки затишніше, якщо додати до її інтер'єру картину з гудзиків або фоторамку. Діти можуть навіть малювати гудзиками. Наприклад, легко створити картину, наклеївши гудзики на папір чи тканину у вигляді гілочки, квіточки чи викласти їх великими буквами (показує зразок).

- Колись давно в українських селах за допомогою гудзиків виготовляли дитячі забавки – фуркалки, нанизавши два гудзики на нитку-резинку (показує).

- Але зараз я хочу звернути вашу увагу на лялькові прикраси із гудзиків, яку ви бачите прикрасу у неї? (діти відповідають)

- Так, браслетики. Оскільки у нас лялька музична, той браслетики у неї теж музичні, які мають назву тріщіток. Нанизавши гудзик на нитку-резинку, то одразу вийде цікавий музичний інструмент (показує) – тріщітка (починає грати).

- Скажіть, будь ласка, що нагадує вам його звук? (діти відповідають)

- Так, його звук нагадує тріскотливий голос сороки (роздає дітям тріщітки). Зараз я співатиму про них, а ви будете музикувати цими інструментами.

Пісня «Тріщітки»

D G E A H E G A
Дві сороки скрекотушки, білобоки говорушки на бере- зі сидять і ні--куди не летять.

9 G D A D G D A D
Не співають і не грають - між собою розмовляють: тріскотять, тріскотять, ще лапками тупотять.

Дві сороки-скрекотушки,
Білобокі говорушки

На березі сидять
І нікуди не летять.

Приспів:

Не співають і не грають
Між собою розмовляють:
Тріскотять, тріскотять,
Ще й лапками тупотять.

*Діти одягають тріщітки
на руку і далі промовляють
віршований текст
супроводжуючи його рухами.*

Та й злетіли на пеньочок. *Імітують рухи крильцями*
Завели удвох таночок, *Виставляють ногу на каблучок (праву, потім ліву)*
Лапками тупотіли *Тупотять*
І голосно тріскотіли. *Тріскотять тріщітками.*

Музичний керівник промовляє:

У зеленому гайочку
З ранку раннього й до ночі
На вербовому пеньочку
Чути музику тріскучу.

Діти продовжують грати під мелодію пісні.

Музичний керівник: Вам сподобалися тріщітки? Дякую вам, дітки за увагу і активність.

Вихователь після заняття у вільний час читає дітям казку «Сорочині тріщітки» (дивіться в додатках).

СІЧЕНЬ. ЗАНЯТТЯ № 1

Вид музичної діяльності: спів.

Тема: «Калатай».

Мета: ознайомити дітей з нетрадиційним музичним інструментом калатаєм, зацікавити дошкільнят та навчити їх виготовляти його; збагатити уявлення дітей про природні явища та звуки; навчити прийомів гри на ньому; ознайомити та розучити пісню, вчити створювати супровід до пісні; розвивати вокальні навички, відчуття ритму; виховувати інтерес та любов до музики.

Матеріали та обладнання: лялька, скриня, жолуді, каштани, пластмасова пляшечка, фортепіано, калатаї.

Хід заняття

Музичний керівник: Діти, сьогодні я знову запросила до нас на заняття ляльку Фею. Вона принесла новий музичний інструмент. Уважно подивіться, ви вже помітили його? *(відповіді дітей)*

- Так вона тримає в ручках маленьку пляшечку. Це такий музичний інструмент, який називається калатай. Послухайте, як він звучить.

(Музичний керівник демонструє звучання калатая)

- Як ви думаєте, чим наповнена пляшечка? *(відповіді дітей)*

- Давайте я вам заспіваю пісню, а ви уважно послухаєте. Пісня підкаже вам правильну відповідь. *(Діти слухають пісню «Калатай».)*

Пісня «Калатай»

У пляшечку насипай жолуді й каштани, потім ними калатай, друже, разом з нами.

Ритми чітко відбивай, тупоти ногами.

Пісню нову починай такими словами. Калатай, калатай у таночок всіх скликай. Плескати не забувай, день хороший звеселяй. Пісня наша хай летить,

а калата-ло звучить.

У пляшечку насипай
 Жолуді й каштани,
 Потім ними калатай,
 Друже, разом з нами.
 Ритми чітко відбивай,
 Тупоти ногами.

Пісню нову починай
 Такими словами.

Приспів:

Калатай, калатай,
 У таночок всіх скликай.
 Плескати не забувай,
 День хороший звеселяй.
 Пісня наша хай летить
 А калатало звучить.

Музичний керівник: Діти, ви здогадалися, чим наповнена пляшечка? Так, жолудями і каштанами. А ви б хотіли пограти на калатаї?

- Я пропоную вам виготовити його собі самостійно. Підійдіть до столиків. Ось тут пляшечки, а тут – жолуді і каштани. Наповнюйте пляшечки.

Діти виготовляють калатай.

Музичний керівник: Ось тепер у кожного з вас є цей музичний інструмент – калатай.

Діти ритмічно промовляють:

Ой, ай! Є у мене калатай!

Разом давай гупнем,

Ще й ногою тупнем.

Гуп, гуп, гуп, гуп! *Діти тупають однією ногою*

Дав їх нам каштан і дуб.

Музичний керівник: А тепер ми будемо вчити пісеньку, супроводжувати її рухами і грати на калатаї.

У пляшечку насипай *Діти легенько перехиляють пляшечку вправо-вліво*

Жолуді й каштани,

Потім ними калатай, *Ритмічно струшують калатаєм*

Друже, разом з нами.

Ритми чітко відбивай, *Тупотять*

Тупоти ногами.

Пісню нову починай

Такими словами.

Приспів:

Калатай, калатай, *Ритмічно струшують пляшечкою*

У таночок всіх скликай.

Плескати не забувай, *Стукають об долоню*

День хороший звеселяй.

Пісня наша хай летить, *Підіймають пляшечку вгору, швидко нею шумлять.*

А калатало звучить.

Діти продовжують грати під мелодію приспіву.

Музичний керівник: Молодці, діти.

СІЧЕНЬ. ЗАНЯТТЯ № 5

Вид музичної діяльності: танець.

Тема: «Танцівні дзвіночки».

Мета: зацікавити дітей новим музичним інструментом – танцівні дзвіночки; ознайомити з основними рухами танцю та розучувати їх; розвивати загальну моторику, координацію рухів, відчуття ритму, навички злагодженого руху; створювати у дітей позитивний емоційний настрій.

Матеріали та обладнання: лялька, скриня, спіднички з танцівними дзвіночками, фортепіано.

Хід заняття

Музичний керівник: Діти, наша лялька Фея сьогодні трішки запізнюється. Вона знову готує нам цікавий сюрприз. Одягається, наряджається і щось кладе у свою скриню. Вам цікаво?

- Давайте запросимо лялечку оплесками.

Діти плескають, музичний керівник заносить ляльку.

Музичний керівник: Яка ж вона сьогодні гарна. На ній нова спідничка.

(Музичний керівник злегка крутить лялькою вправо-вліво, вгору-вниз).

- Ця спідничка незвичайна, бо має танцівні дзвіночки. Хто її одягає – вмить танцювати починає. Може, і нам час потанцювати? У скрині є дві спіднички для дівчаток.

Танок «Танцівні дзвіночки»

Дві дівчинки одягають спіднички з дзвіночками. Всі діти стають в один рядочок. Музичний керівник акомпанує на фортепіано і співає, а діти виконують рухи таночку.

1 куплет

1-4 такти – Дві дівчинки, підтримуючи спіднички, оббігають підскоком залу і зупиняються в центрі.

5 такт – виконують ковирялочку з правої ноги.

6 такт – виконують ковирялочку з лівої ноги.

7 такт – пружинка

8 такт – кружляють підскоком.

2 куплет

1-4 такти – дівчатка виконують підскок на місці, а діти, які стоять в рядочку вирушають за ведучим дрібним бігом, поводячи плечима в такт музики (виводять та одне, то друге плече вперед), утворюють навколо дівчаток невеличкі кола.

5-8 такт – дівчатка у спідничках повторюють рухи 1 куплету 5-8 тактів. Всі діти дрібушечками рухаються по маленьким колам, потім зупиняються і утворюють півкола.

Дівчатка в спідничках кажуть:

Дзелеле, дзелеле – танцівні дзвіночки

Дзеленчать, веселять, кружляють в таночку!

Повторюється мелодія 5-8 тактів.

Дівчатка вибігають з півкіл, беруться човником і кружляють підскоком. Всі діти плескають в долоні.

Вклоняються.

Пісня «Танцівні дзвіночки»

Е♭ Fm B C Gm A♭ B

Дзелеле, дзелеле, дзелеле - танцівні дзвіночки кличуть тебе і мене знову у таночок.

5 Е♭ B Е♭ A♭ Fm B Fm B Е♭

Ніжки весело біжать - в'ється услід стрічка, а дзвіночки дзеленчать - кружляє спідничка.

1 куплет

Дзелеле, дзелеле, дзелеле –

Танцівні дзвіночки

Кличуть тебе і мене

Знову у таночок.

Ніжки весело біжать –

В'ється услід стрічка,

А дзвіночки дзеленчать –

Кружляє спідничка.

2 куплет

Дзелеле, дзелеле, дзелеле –
Танцівні дзвіночки
Кличуть тебе і мене
Знову у таночок.
Вистукують чобітки –
Ведуть коло діти,
А із ними залюбки
Веселиться вітер.

Музичний керівник: Молодці!

ЛЮТИЙ. ЗАНЯТТЯ № 1

Вид музичної діяльності: музична гра.

Тема: «Гра «Горішки, кубики, тріщітки».

Мета: розвивати у дітей в процесі музичної гри музикальність і творчість.

Обладнання: лялька, скриня, горішки, кубики, тріщітки, фортепіано.

Хід заняття

Музичний керівник: Дітки, давайте привітаємося з лялькою Феєю. Вона сьогодні, як завжди неперевершена (*діти милуються одягом ляльки*). На ручках браслетики, одяг прикрашений горішками, а на вушках – сережки. Зверніть увагу – це маленькі дерев'яні кубики. Вони їй дуже личать. Лялечка усміхається. І ви усміхніться, бо сьогодні ми пограємо у веселу гру. Зі скрині ми дістанемо всі необхідні музичні інструменти (*діти за бажанням беруть музичні інструменти – кубики, тріщітки чи горішки*).

Рухлива музична гра «Горішки, кубики, тріщітки»

Всі діти стають в коло.

Музичний керівник промовляє слова, а діти в цей час ідуть по колу і клацають язиком.

У зеленому ліску
Везуть діти у візку
Ноти, ліги, темпи,
Музичні інструменти.
Серед них – тріщітки,
Кубики й горішки.

Коли разом грають – усіх розважають.

Музичний керівник проплескує певний ритм, діти уважно слухають, потім під музичний супровід і повторюють на своїх музичних інструментах.

Музичний керівник промовляє слова, а всі діти дрібно тупочуть ніжками.

Кубики так тупотять,
Наче стежкою біжать
В зелений лісочок

В хоровод-таночок.

Виходять в центр кола діти з кубиками. Музичний керівник проплескує певний ритм, діти уважно слухають, потім грають на кубиках під музичний супровід 2, а діти в колі виконують танцювальний рух за вибором музичного керівника.

Музичний керівник:

Взяли діти трішки *Всі діти звужують коло*

У руки горішків.

Дружно разом грають *Розширюють коло*

Ритми відбивають.

Виходять в центр кола діти з горішками. Музичний керівник проплескує певний ритм, діти уважно слухають, потім грають на горішках під музичний супровід 3, а діти в колі виконують танцювальний рух за вибором музичного керівника.

Музичний керівник:

Усім настрій підіймають

Голосні тріщітки.

Білки весело стрибають *Діти стрибають*

На соснових гілках.

Виходять в центр кола діти з тріщітками. Під музику довільно грають під музичний супровід 4.

Діти залишають музичні інструменти на підлозі, біжать по колу під музичний супровід 2. Музика закінчується, діти беруть собі новий музичний інструмент, біля якого зупинились. Гра повторюється ще раз.

Музичний супровід 1

Українська народна мелодія «Ой лопнув обруч»

весело

Музичний супровід 1 для української народної мелодії «Ой лопнув обруч». Складено в 2/4 такту, тональність G-мажор. Початок позначено «весело» та динамічною позначкою *f*. Складено в двох системах: перша система містить 8 тактів, друга починається з такту 9 і закінчується на такті 16. Інструменти: фортепіано (верхня та нижня частина).

Музичний супровід 2

«Гопак»

Музичний супровід 2 для української народної мелодії «Гопак». Складено в 2/4 такту, тональність F-мажор. Складено в двох системах: перша система містить 7 тактів, друга починається з такту 8 і закінчується на такті 14. Інструменти: фортепіано (верхня та нижня частина).

Музичний супровід 3

«Українська народна мелодія»

Музичний супровід 3 для української народної мелодії «Українська народна мелодія». Складено в 2/4 такту, тональність F-мажор. Складено в двох системах: перша система містить 6 тактів, друга починається з такту 7 і закінчується на такті 13. Інструменти: фортепіано (верхня та нижня частина).

Музичний супровід 4

«Чеська полька»

Музичний супровід 4 для чеської польки «Чеська полька». Складено в 2/4 такту, тональність F-мажор. Складено в одній системі, що містить 8 тактів. Інструменти: фортепіано (верхня та нижня частина).

БЕРЕЗЕНЬ

Тематичне музичне заняття

Тема: «На весняній галявині».

Мета: залучати дітей до слухання найкращих зразків української народної музики – веснянка «Щебетала пташечка»; розвивати увагу дітей, спонукати їх слухати музичний твір від початку до кінця, усвідомлювати емоційний зміст музики та характеризувати почуту музику; закріплювати уміння грати на нетрадиційних музичних інструментах, імпровізувати, фантазувати, виявляти індивідуальність, самостійність; пригадати лічилки, мирилки; розвивати загальну моторику, координацію рухів, ритмічний слух, відчуття ансамблю, навички злагодженого співу; виховувати у дітей музично-естетичну культуру, здатність образно сприймати музику.

Обладнання: музичні віночки, калатаї, горіхові підвіски, танцівні спіднички, тріщітки; кошик, горішки, кубики, дві іграшкові білки; ширма.

Хід заняття

Діти заходять до зали, вітаються.

Музичне вітання

D A Em A G D A D

Добрий день, добрий день, любі мої ді - ти! Добрий день, добрий день люди, земле і квіт.

9 G D A D G D Hm G A D

Принесла весна тепло - радісно всім бу - де. Сійся жито на добро і на щастя людям!

Музичний керівник: Дорогі дітки, сьогодні лялька Фея запрошує вас на весняну галявину. Ви приймаєте її запрошення? Тоді вирушаємо у подорож. Щоб туди потрапити нам потрібно пройти весняною стежечкою, але не звичайним кроком. Діти виконують музично-ритмічну вправу «Танцювальна доріжка».

(Під українську народну мелодію діти біжать змійкою дрібним кроком на носочках, потім переходять в коло і далі рухаються галопом, підскоком. Зупиняються, кружляють на місці).

Музичний керівник: Ось ми і потрапили на весняну галявину. Прислухайтесь, чути як співає весна.

Діти слухають українську народну веснянку «Щебетала пташечка».

ЩЕБЕТАЛА ПТАШЕЧКА

Помірно

Ще - бе - та - ла пта - шеч - ка під ві - ко - неч - ком,
 спо - ді - ва - лась пта - шеч - ка вес - ни з со - неч - ком.

Щебетала пташечка під віконечком,
 Сподівалась пташечка весни з сонечком.

«Прилинь, прилинь, чаронько, весна красная,
 Як легенька хмаронька в небі ясная.

Вбери степи травами, вквітчай ніжними
 Потоки купавами білосніжними.

Осип луки перлами, вкropи росами,
 Розлийся джерелами стоголосими!»

Щебетала пташечка під віконечком,
 Сподівалась пташечка весни з сонечком.

Музичний керівник: Це веснянка. Веснянки – це українські народні обрядові пісні, пов'язані з початком весни і наближенням весняних польових робіт. За допомогою веснянок люди передавали енергію природі, щоб усе живе навколо прокинулося і знову ожило.

- Діти, чи сподобалася вам пісенька? Який у неї настрій, характер?(*відповіді дітей: ця музика ніжна, лагідна, радісна, чарівна.*)

- Це незвичайна пісенька, яку колись виконували діти, водили хороводи, закликали весну, прославляли її прихід і оспівували природу, висловлюючи сподівання на добрий урожай.

- Дітки, погляньте, ось лежать віночки. Сама весна залишила нам їх. Скажіть, будь ласка, які ці віночки? *(відповіді дітей)*

- Так, це музичні віночки. Вони допоможуть нам створити супровід до пісеньки-весняночки.

- Отож, за допомогою лічилок оберемо чотири дитини, які будуть грати на музичних віночках.

Лічилки

Перша лічилка.

Тікав заєць через міст.
Довгі вуха, куций хвіст,
А ти далі не тікай,
Рахувати починай,
Раз, два, три – грай віночком ти.

Друга лічилка.

За горами, за лісами
Стоїть бочка, з пирогами.
Раз, два, три — грати будеш ти!

Третя лічилка.

Летів рій бджілок
Зі ста лічилок.
Зійшлися діти,
Давай лічити.
Бо кожна бджілка,
Немов лічилка:
Кого укусить —
Той грати мусить!

Четверта лічилка.

Раз, два – дерева,
Три, чотири – вийшли звірі,
П'ять, шість – падолист.
Сім, вісім – птахи в лісі.
Дев'ять, десять – це сунічки
Підвели червоні личка.

Музичний керівник: Дітки, уважно слухайте веснянку, а ви дітки з музичними віночками створюйте музичний супровід.

Слухання веснянки вдруге.

Музичний керівник: Молодці, дітки.

За ширмою чути гамір. Дві Білочки сваряться за калатай (білочок озвучує вихователь).

- Що це за шум?

Поступово герої з'являються. Одна з Білочок тримає в лапках калатай.

Перша білочка: Що це в тебе? Дай мені!

Друга білочка: Ні! Не дам цього я тобі!

Йди на сосни вже стрибати –

Шишки там собі шукати.

Перша білочка: Так, до лісу я піду,

Лишень спершу ось візьму

Гупалку цю в свої лапи –

Буду нею всіх лякати.

Перша білочка починає забирати музичний інструмент у другої.

Музичний керівник:

Ні! Робити так не можна.

Зараз ми вам допоможемо.

Варто всім запам'ятати –

Треба всіх оберігати,

Захищати, поважати

І нікого не лякати.

Жити дружно намагатись,

Ні над ким не насміхатись,

Щоб надалі у житті

І самому не боятись.

Годі друзі вам сваритись,

Час прийшов уже миритись.

Нумо діти, треба швидко

Прокричати їм мирилку.

Діти: Битися – не билися,

Трохи посварилися.

Потім посміялися,

Друзями zostалися.

Білочки повторюють після дітей мирилку і миряться.

Музичний керівник: У нас калатаїв багато. Зараз ми пограємо разом і поспіваємо. *(Музичний керівник роздає калатаї.)*

Пісня «Калатай» (дивіться в додатках)

Перша Білочка: Дякуємо вам, дітки, за те, що ви нас помирили.

Друга білочка: Прийміть від нас музичний подарунок. *(Білка передає горіхові підвіски.)*

Музичний керівник: Дітки, як називається цей музичний інструмент? *(відповіді дітей)*

Музичний керівник: Так, це горіхова підвіска. Я запрошую вас помузикувати на горіхових підвісках. *(Лунає музика, діти виконують пісню і музикують горіховими підвісками.)*

Пісня «Горіхові підвіски» (дивіться в додатках)

Виходять дві дівчинки, одягнені в спіднички з танцівними дзвіночками.

Музичний керівник: Хто ви, дівчатка гарненькі?

Перша дівчинка: Ми весняночки маленькі,

Друга дівчинка: Танцівні спіднички маєм,

Для вас зараз покружляєм.

Музичний керівник: Ми теж будемо з вами танцювати.

Танок «Танцівні дзвіночки» (дивіться в додатках)

Музичний керівник знаходить кошик, а в ньому – горішки, кубики, тріщітки.

Гра «Горішки, кубики, тріщітки» (дивіться в додатках)

Музичний керівник: Молодці, дітки, ви були сьогодні артистичними, гарно співали та музикували, а ще допомогли помиритися Білочкам. Заняття закінчено, до побачення!

БЕРЕЗЕНЬ

Музично-дидактична гра

«Музичні пазли»

Дидактична мета гри

Навчальна:

- Закріпити знання дітей про нетрадиційні музичні інструменти
- Закріпити знання про матеріал, з якого виготовлені музичні інструменти.
- Вчити розрізняти звучання музичних інструментів на слух.

Розвивальна:

- Розвивати логічне мислення, увагу, зв'язне мовлення.
- Розвивати музичний слух.

Виховна:

- Виховувати естетичний смак, любов до музики і природи, викликати позитивні емоції від спільних дій з однолітками.

Ігрове завдання: визначити музичний інструмент на слух та знайти картинку з зображенням матеріалу, з якого він виготовлений.

Правила гри:

- У грі беруть участь всі діти.
- Уважно слухати звучання музичних інструментів.
- Пригадати назву музичного інструменту і матеріал, з якого він виготовлений.
- Відгадати загадку про місце, де схований музичний інструмент на галявині.

Результат гри:

- У результаті гри діти знають назви музичних інструментів, їх звучання і матеріал, з якого їх виготовили.
- Діти проявляють інтерес до музичної діяльності.

Ігровий матеріал:

- лялька, скриня;

- картка, розділена на 7 частин, маленькі картки із зображенням матеріалу, з якого виготовлені музичні інструменти;
- *велика наочна картина із зображенням галявини: трава, дерево дуб, в ньому дупло, з якого виглядає білочка; у густій кроні дуба сидять дятел і сорока, поряд видніється її гніздо; старий пеньочок, квіти – лісові дзвоники, струмок, на якому зображена хатинка бобра з гілочок.*

Музичні інструменти: тріщітки, танцівні дзвіночки, калатай, шурхунчик, горіхові підвіски, дерев'яне намисто, дерев'яшки.

Хід гри

На початку гри діти вітаються з лялькою Феєю. Далі діти сідають за столики. У кожного – картка розділена на 7 частин і маленькі картки з зображенням матеріалів, з яких виготовлені музичні інструменти (гудзики, дзвіночки, жолуді і каштани, папір, горіхи, олівці).

Перед дітьми картина, на якій зображена галявина.

*Діти уважно слухають звучання музичного інструменту (звучать **дерев'яшки**), знаходять серед маленьких карток необхідну картку (зображення деревини, дошки) і викладають в перший сектор.*

Вихователь: Діти послухайте загадку і спробуйте відгадати, де на картині можна знайти цей музичний інструмент.

Загадка.

В лісі росте дуб, дуб.

Хтось на ньому тук, тук.

У якої, діти, пташки

Нам шукати дерев'яшки?

- Молодці, дітки. Це дятел. *(Вихователь дістає мішечок з дерев'яшками, який висить на гілці біля дятла.)*

Вихователь: Діти, слухаємо, як звучить наступний музичний інструмент.

Звучить музичний інструмент - тріщітки.

Діти знаходять серед карток картинки з гудзиками і викладають на наступний сектор.

Вихователь: Де заховався музичний інструмент, ви дізнастель, коли відгадаєте загадку.

Загадка:

Підкажіть, будь ласка, дітки,
Де шукати нам тріщітки?
Їх, напевно, в себе вдома
Заховала пташка жвава,
Білохвоста, емоційна
І розумна, і граційна.
Неповторний голос має,
Тріскотливу пісню має.

Діти відгадують загадку і вихователь дістає з гнізда сороки тріщітки.

Звучить наступний музичний інструмент – горіхові підвіски.

Діти знаходять серед карток картинки із зображенням горіхів і заповнюють наступний сектор.

Вихователь загадує загадку.

Загадка:

Має вона гострі вушка,
Спритні лапки, довгий хвіст,
Очки пильні, руду шубку
І маленький в неї ніс.
Коли їсть вона горішки,
То нанизує в підвіски
Шкаралупки золотисті
І вся хата, мов в намисті.
Ними вона музикує,
Розважає всіх, дивує.

Діти відгадують загадку і вихователь з дупла дістає горіхові підвіски.

Звучить музичний інструмент – калатай.

Діти знаходять серед карток картинку із зображенням каштанів і жолудів, викладають у сектор.

Вихователь загадує загадку.

Загадка:

Кала, кала, калатай,

Гучно ритми відбивай!

Швидко признавайся,

Де ти заховався?

Може, ти в струмочку

Чи десь на дубочку?

Вихователь каже по секрету:

Він сховався, дітки,

В старому..... (пеньочку).

Вихователь дістає з пеньочка калатай.

Звучить музичний інструмент – шурхунчик.

Діти знаходять серед карток картинку із зображенням гілля, листя, паперу, фольги.

Вихователь загадує загадку.

Загадка:

Дружить він завжди із вітром

І лякає зайців в лісі,

Він сидить тихенько, діти,

Непоміченим у..... (листі).

Вихователь дістає з листя шурхунчика.

Звучить музичний інструмент – дерев'яне намисто.

Діти знаходять серед карток картинку із зображенням олівців.

Вихователь: Де ж заховалось дерев'яне намисто?

Загадка:

Ніжно вітер їх торкає,
Гаму грати починає,
Музикує дуже чисто
Дерев'яним він намистом.
Тільки де його шукати,
Треба вам це відгадати.
Подумки підіть до казки
І знайдете ви підказку.

Діти пригадують казку і відгадують. Вихователь дістає намисто із хатинки бобра. Якщо діти не можуть відгадати загадку, тоді вихователь продовжує підказку.

Недалеко від дубочка
Поспішає в ліс струмочок.
Посеред його води
Звели хатку знов ..... (бобри).

Якщо діти відгадують загадку, то вихователь підтверджує їх здогадку.

Вихователь: Дерев'яним тим намистом

Хизується особисто,
Та співає пісню тихо
Діточкам своїм бобриха.
Звучать танцівні дзвіночки.

Діти знаходять серед карток картинку із зображенням дзвіночків і тканини.

Загадка:

Так! Це кличуть знов дівчаток
Танцівні дзвіночки,
Тож пора нам вже шукати,
Мабуть, їх в таночку.

Вихователь відбиває будь-який ритм. Двоє діток виконують декілька танцювальних рухів за бажанням.

Вихователь здивовано промовляє:

Ні, в таночку їх немає

(Звертається до дітей)

Може, хтось із вас вже знає,

Де вони ховаються?

Дітям важко здогадатися, бо на картині немає скрині. Тоді вихователь бере дерев'яну чашку-ступку в руки і промовляє:

Взявши в руки дерев'яшку, *(перехиляє і показує, що вона порожня)*

Промовляю вам підказку:

Їх немає у траві

І у білочки в дуплі,

їх немає у струмочку

І в старенькому пеньочку.

Їх шурхунчик не ховає

І сорока теж не знає.

Не ховають у віночках

Квіточки їх сині.

Танцівні дзвіночки –

У ляльковій ..... *(скрині).*

Коли діти заповнили усі сектори, у серединці складається з пазлів зображення скрині. Вихователь підходить до лялькової скрині і дістає танцівні дзвіночки.

Вихователь дякує дітям і хвалить їх за кмітливість та активність.

Ускладнення: заспівати пісню про музичний інструмент і створити власний супровід.

КВІТЕНЬ*Розвага для старшої групи***Тема:** «Ранок срібною росою**В піднебесі задзвенить.****Солов'їна пісня знову****Ген садами полетить»**

Мета: закріпити знання дітей про народні нетрадиційні музичні інструменти; перевірити вміння дітей грати на них; розвивати фантазію, творчі здібності, відчуття ритму, координацію рухів, вміння грати в ансамблі; виховувати естетичний смак; любов і шанобливе ставлення до нашої Землі.

Матеріали та обладнання: українські костюми, костюм Вітру, костюми Квітів, квіткові прикраси на резинці на долоньки дівчаткам; глобус, столик; музичні віночки, калатаї, мішечок, шурхунчик, тріщітки, танцівні дзвіночки, горіхові підвіски, дерев'яне намисто, дерев'яшки, фортепіано.

Хід розваги

До музичної зали заходять діти в українських костюмах і стають півколом. Посеред зали стоїть глобус. Трохи осторонь – столик, а на ньому лежать нетрадиційні інструменти.

Ведуча: Ми живемо на планеті –

Називається Земля.

Неосяжний маєм Всесвіт,

Та вона така одна.

Кругла-кругла, наче м'ячик,

Дивовижна і ясна,

Коли з космосу дивитись,

То вона зовсім мала.

Ведуча з однією дитиною ближче підходить до глобуса. Дитина бере глобус у руки і високо підіймає його, проходить мимо дітей. А ведуча продовжує.

Ведуча: Тож давайте у долоньки

Візьмем її, захистим,
Щоб пташки на ній не зникли,
Літа щедрість, краса зим.

Дитина 1: І тоді Мати-Природа
Радуватиме всіх нас.
Бережімо нашу Землю
Кожний день і повсякчас.

Дитина 2: А вона нам заспіває
Навесні струмочками.
По даху забарабанить
Грушами в садочку.

Дитина 3: Гратимуть на радість нам
Сопілки вербові.
Зазвучать на ксилофонах
Палички кленові.

Дитина 4: Ранок срібною росою
В піднебессі задзвенить.
Солов'їна пісня знову
Ген садами полетить.

Дитина 5: А блакитнії дзвіночки
Будять ліс і зелен-гай –
Заплітаються в віночки
Й музикують на весь край.

*Лунає музика, діти швидко розбирають музичні інструменти, і
розпочинається гра «Музичні віночки».*

Дитина 6: Хай шумлять дуби та клени,
Зеленіє рідний край.
Ми із жолудів, каштанів
Зробимо знов калатай.

Лунає музика, двоє хлопчиків приносять мішечок з інструментами, сідають на підлогу і розкривають його. До них підбігає решта дітей, ті двоє роздають їм клатаї. Усі разом починають калатати ними та викрикувати кричалку в ритмі.

Діти: Ой, ай! Є у мене калатай!

Разом давай гупнем,

Ще й ногою тупнем.

Гуп, гуп, гуп, гуп! (діти гупають однією ногою)

Дав їх нам каштан і дуб.

Коли діти починають викрикувати, ті двоє хлопчиків розпочинають маленький таночок-сценку. Спочатку вони тягнуть мішечок один до одного, перший відпускає і ображено відвертається від нього, а другий підіймає високо руку з мішечком і весело стрибає на одній нозі. Потім перший вихоплює мішечок і теж весело стрибає на одній нозі, а другий тупає ображено ногою. Це відбувається швидко протягом кричалки. Потім лунає музика. Двоє дітей, витягнувши калатаї з мішечка, приєднуються до всіх, і разом продовжують калатати та співати пісню про калатай.

Пісня «Калатай» (дивіться в додатках)

Дитина 7: А шурхунчик тихо-тихо

Заховається в їх лист,

І тоді усі почують

Його той музичний хист.

Тихо лунає музика, діти легким бігом наближаються до столика з інструментами, пробігаючи повз нього, беруть шурхунчики. Починають грати і співати пісню.

Пісня «Шурхунчик» (дивіться в додатках)

Ведуча: Пісню свою дзигонить

Муха-Цокотуха,

А сорока десь тріщить

Нікого й не слуха.

Тріщіточка вабить всіх,
 Веде у таночок,
 Відбиває ритм для ніг
 Танцівний дзвіночок.

Розпочинається таночок «Танцівні дзвіночки» з акомпанементом тріщіток.

Танок «Танцівні дзвіночки» (дивіться в додатках)

Дитина 8: Хай завжди у дружбі й мирі
 Зростають звірята.
 Нехай кожен собі має
 І маму, і тата.

Дитина 9: А щоб гарний настрій був
 У рудої лиски –
 Подарують їй білчата
 Горіхові підвіски.

Діти усі разом починають грати на горіхових підвісках і одночасно викрикувати кричалку. Для цього їх поділено поділено на три групи.

Діти 1-ї групи: Ми прийшли в сосновий ліс
 І почули дивний тріск,
 То маленькі білочки
 Стрибають по гілочках.

Діти 2-ї групи: Сухе гілля хитається,
 Під лапками ламається.
 Лиш почуєм тріск –
 Так і лине писк.

Діти 3-ї групи: Шишки падають униз
 Зверху прямо нам на ніс.
 Починаємо тікати
 І голосно всі пиццати:

Діти (усі разом): А-а-а-а-а-а-а-а-а!

Тріск, тріск, тріск, тріск,
Чути в лісі всюди писк,
Білки шишки в низ кидають,
Знову нас ними лякають:
А-а-а-а-а-а-а-а!

Далі вступає акомпанемент музичного керівника і діти одночасно співають і грають на горіхових підвісках, співають пісню.

Пісня «Горіхові підвіски» (дивіться в додатках)

Дитина 10: Хай росте вічнозелена
У лісі ялина,
Щоб була завжди зайчатам
Надійна хатина.

Дитина 11: У лугах рясніють квіти
Різнокольорові.
Їх колише ніжно вітер,
Співа колискові.

Діти грають на дерев'яному намисті. Хлопчик-Вітер разом з дівчатками-Квітами розпочинає танцювати свій таночок.

«Танок Квітів і Вітру»

The musical score consists of six staves of music in 4/4 time. The chords are: Am, Dm, G, C, Am, Dm (measures 1-6); E, Am, Dm, G (measures 7-12); C, Am, Dm, E (measures 13-16); Am, Dm, E, Am, Am (measures 17-21); Dm, E, Am, Dm, E, Dm, E (measures 22-26); Am, Dm, E, Am, Am (measures 27-31); D, E, Am (measures 32-34). A dashed line labeled '8va' spans measures 17-21 and 22-26.

Діти-квіти присіли в колі, нахиливши голівки.

1-6 такти – Вітер пробігає біля квітів, легко торкається їх, будить. Залишається в центрі кола. Кружляє.

7,8 такти – Квіти прокидаються і кружляють.

9 – 12 такти – Квіти і Вітер виконують пружинку, хитаючи руками вправо-вліво і опускають руки.

13 такт – Підіймають руки вгору, ніжку відставляють назад.

14 такт – Опускають руки, ніжку приставляють.

15,16 – Квіти і Вітер кружляють на місці.

17 такт – Квіти збігаються до центра кола (Вітер їх, ніби, гукає до себе.)

18 такт – Вітер кружляє, а Квіти розбігаються.

19, 20 – Вітер біжить по колу вліво, а квіти вправо.

21 такт – Квіти збігаються до центра кола (Вітер їх, ніби, гукає до себе.)

22 такт – Вітер кружляє, а Квіти розбігаються.

23, 24 – Всі біжать і шикуються в одну колону.

25, 26 – Вітер стоїть перший, руки підймає вгору в сторони, Квіти відхиляються хто вправо, хто вліво і всі легенько тріпочуть долоньками.

27 – 34 – Всі біжать по колу, зупиняються в колі, присідають на одне коліно, ручки підіймають вгору.

Ведуча: Вітер бавився в намисті

З дерев'яних олівців,

Звеселяли динамічні

Горіхові бубонці.

І у цей музичний час

Дуже-дуже давня

Звучить музика для вас

Знову дерев'яна.

Лине музика, усі діти беруть інструменти, починають акомпанувати та співати пісню.

Пісня «Дерев'яшки» (дивіться в додатках)

Звучить заключна пісня.

«Пісня про Землю»

F D Gm C F
 6 D Gm C F F D
 11 Gm C F D
 15 Gm C F D Gm
 20 C F D Gm F
 ка одна. Ти тяжіння маєш - нас до себе пригортаєш.

Хай крутиться, хай крутиться

Зажди наша Земля!

На ній щасливо житимуть

Всі люди, ти і я.

Співатимуть щодень пташки

Їй «многая літа»,

І сплітатиме вінки

Калинові весна.

Приспів

Ой Земелько-Земле,

В Всесвіті така одна.

Ти тяжіння маєш –

Нас до себе пригортаєш.

Ведуча:

Земле, ти нас квітами дивуєш,

Хлібом-сіллю всіх частуєш,
Джерелами напуваєш,
Соловейком звеселяєш!

По закінченні свята діти вклоняються і залишають залу.

КВІТЕНЬ

Розвага для старшої групи

«Фея добре музикує, залюбки подорожує»

Мета: надавати можливість дітям імпровізувати в творчому музикуванні; допомагати дітям творчо взаємодіяти у колективній музичній діяльності; закріпити навички виразного співу, вміння виконувати та відтворювати гумористичний характер віршованого тексту «Небилиці»; розвивати чутливість дітей до настрою музики; виховувати почуття радості від співу в колективі, стійкий інтерес до гри на нетрадиційних музичних інструментах.

Матеріали та обладнання: українські костюми; лялька, скриня, валізи, різноманітний одяг ляльки, музичні інструменти.

Хід розваги

До музичної зали заходять діти в українських костюмах. У кожного в руках музичні інструменти.

Ведуча: В далекім королівстві
Скрипкового Ключа
Є дивні інструменти.
Послухай, як звучать.

Дитина 1: Одні, неначе літо,
Струмочками біжать,
А інші тихо осінню
У листі шелестять.

Дитина 2: У третіх музикує
Бурульками зима,
У неї тая музика
Краптално-льодяна.

Дитина 3: А як на них заграє
Сонячна весна,
То жайвір знов співає,

Дзвенить вранці роса.

Дитина 4: Одного разу Фея
Казкова тихо грала
На дивних інструментах
І всіх нас чарувала.

Дитина 5: А ми не розгубились,
Від неї теж навчилися
Красу їх переймати
Та добре на них гра.

Музичний керівник дає перші акорди пісні і діти починають співати.

Пісня «Літнє диво»

D E A D E

Квітнуть дзвоники у лісі синьо- синьо, відбувається навколо літнє диво. Лине музи-

10 A H E G D A G

ка квіткова над місточком, Джмелик Бджілку запрошує у та- ночок. Дзи-дзи-дзигонять

19 D E H G A D

Вони дружно в парі, а Вітер, танцю-ючи, розгойдує Хмари. Чути в небі: "Ха-ха-ха!"-сміються со-

28 D E Hm E F# Hm G A

роки. Біжить лісом й по дахах синій-синій Доцик. Ш-ш, ш-ш, тук-тук-тук,

35 D G A D E уповільнити темп

Всюди лине мокрий звук. Дзень, дзень, дзень, дзень у ночі чути та вдень. А як сонє-

42 C A D G

чко проснеться, то всім щиро усміхнеться. І в намисті о- лі-вці за- сяють, наче промі- нці.

Квітнуть Дзвоники у лісі
Синьо-синьо,
Відбувається навколо

Літнє диво.

Лине музика квіткова

Над місточком,

Джмелик Бджілку запрошує

У таночок.

Приспів:

Дзи-дзи-дзигонять

Вони дружно в парі,

А Вітер, танцюючи,

Розгойдує Хмари.

Чути в небі: «Ха-ха-ха!» -

Сміються Сороки.

Біжить лісом й по дахах

Синій-синій Дощик.

Ш-ш, ш-ш, тук-тук-тук,

Всюди лине мокрий звук.

Дзень, дзень, дзень, дзень

У ночі чути та вдень.

А як сонечко проснеться,

То всім щиро усміхнеться.

І в намисті олівці

Засяють, наче промінці.

Дівчинка звертається до ляльки.

Дитина 6: Добре, лялечко, з тобою

Нам тут розважатись

І на дивних інструментах

Музики навчатись.

Ведуча: Та настав у Феї час

Розповісти всім про вас,

Вирушає вона нині
До німецької країни.

Дитина 7: Це далеко, мабуть....

Діти усі разом стурбовано промовляють.

Діти: ОХ!

Ведуча: В цій країні народився

Музикант відомий – Орф.

Добре він музикував,

З радістю пісень співав

І на дивних інструментах

Діток грати ще й навчав.

Тому зараз, любі, звісно,

Ми складемо їй валізи.

Заспіваєм Феї пісню,

Добру, лагідну та ніжну.

На столі лежить одяг ляльки, валізи, скриня. Діти починають пакувати валізи, демонструючи одяг одне одному.

Ведуча: Отже, діти, ви для Феї

Всі валізи спакували?

Діти: Ні! Бо ось іще для неї

Ми сюрприз підготували.

Діти по черзі промовляють небилиці, демонструючи одяг, і кладуть у вазіли.

Дитина 1: Із зозулиного льону

Їй пошили сукню нову. *(Показує сукню.)*

Дитина 2: Із зеленої травички –

Капелюха та спідничку. *(Показує капелюха і спідничку.)*

Дитина 3: Птахи з вечора й до ранку

Вишивали вишиванку.

Буде Феї в ній комфортно

Й виглядатиме ще й модно. *(Показує вишиванку.)*

Дитина 4: Вітер заплів у віночок

Маки, руту та дзвіночки.

Прив'язав стрічки барвисті

І зробив з ягід намисто. *(Показує віночок зі стрічками та намисто.)*

Дитина 5: Щоб було їй тепло в ніжки,

Є для неї в нас панчішки

Й зозулині черевички,

З павутиння рукавички. *(Показує черевички та рукавички.)*

Ведуча: Отакої! Насмішили!

А чим одяг цей ви шили?

Діти (усі разом): Пряли кужіль павуки,

Щоб були у нас нитки,

А гостренькі голочки

Нам принесли їжачки.

Ведуча: Ну й і ви жартівники!

Справжні геть витівники!

Нумо, всі у коло станем –

Пісню Феї заспіваєм.

Діти стають у коло, взявши в руки музичні інструменти, починають співати і музикувати.

«Пісня про Фею»

Е С#m А Н

Живе у королівстві Скрипкового Ключа талановите, друзі, одне мале дівча.

6 Е А Н Е А F# Н Е Е

Це музична Фея, яка творить дива - залюбки навчає всіх музики вона. Ноти Фея добре

11 Н Е А Н Е А Н

знає і їх лігами є- днає, а нову ме- ло- ді-ю на будь-чому

17 Е 1.Е Н Е

грає

22 2. А Е Н Е А Е Н Е 3. А

27 Е Н Е

30 4. А Е Н Е

Живе у королівстві
Скрипкового ключа
Талановите, друзі,
Одне гарне дівча.
Це музична Фея,
Яка творить дива –
Залюбки навчає всіх
Музики вона.

Приспів:

Ноти Фея добре знає
І їх лігами єднає,
А нову мелодію
На будь-чому грає.

Діти хором промовляють:

Грає вона на ложках,
На горіхах і чашках.
Олівцями музикує,
Калатаєм всіх дивує.

Діти тримають різні музичні інструменти і всі по черзі музикують.

Музичний супровід 1. Грають діти на ложках

Музичний супровід 2. Грає дитина чашкою

Музичний супровід 3. Грають діти на дерев'яному намисті

Музичний супровід 4. Грають діти на калатаях.

Музичний супровід повторюється

Музичний супровід 1. Грають діти на тріщітках

Музичний супровід 2. Грають діти на кубаках

Музичний супровід 3. Грають діти на музичних віночках

Музичний супровід 4. Грають діти на шурхунчиках.

Ведуча: Фея добре музикує,

Залюбки подорожує.

Інструменти дивні має,

Музики усіх навчає.

Діти проводжають ляльку Фею в дорогу, бажають щасливого польоту.

Розвага закінчується.

ВИСНОВКИ

Пошуки нових шляхів музичного виховання спонукали до ґрунтовного вивчення методичної системи К. Орфа, розробки системи роботи з нетрадиційними музичними інструментами з використанням його підходів, методів і прийомів, виготовлення спеціальної ляльки-героїні, казкової Феї музичного королівства.

Лялька – іграшка, предмет для забави та розваги, але одночасно є засобом психічного, емоційного та морального розвитку дитини. Лялька є об'єктом для спілкування в усіх його проявах, партнером по спілкуванню в грі дитини. Дитина переживає зі своєю лялькою всі події власного і чужого життя в усіх емоційних і моральних проявах, доступних їй розумінню. У нашому випадку лялька – це друг.

Великий вплив на емоційне ставлення до ляльки надає фактура матеріалу. За допомогою правильно підібраної фактури іграшки, у дитини легше викликати до ляльки позитивні емоції: доброзичливість, співчуття і радість.

Елементарна музика, елементарні музичні інструменти, елементарні словесні тексти стали для нас головними засобами виховання дітей. Особистість не можна виховати на випадковому і довільному матеріалі. Найкращим матеріалом для виховання дітей є дитячі лічилки, дражнилки, мирилки, приказки, скоромовки, заклички, дитячі пісні, колядки, веснянки тощо.

Саме для цієї роботи були написані авторські пісні, казки, кричалки, загадки, небилиці, які своїми текстами відображають суть нетрадиційних музичних інструментів. Дітям цікаво виконувати пісні про ці інструменти, грати на них, під їх впливом вони краще проявляють свої почуття, починаються жартувати, фантазувати, уявляти казковий образ, оспіваний у піснях. Дітей зацікавила саморобна іграшка – фуркалка та аплікація з гудзиків.

Гра на нетрадиційних музичних інструментах є одним з найдоступніших видів дитячої музичної діяльності, в процесі якої розвивається чуття ритму, тембровий та гармонічний слух, збагачується пам'ять, уява, формується мислення, воля, увага. Крім того, таке музикування сприяє згуртуванню дитячого колективу. Тому були

підібрані дуже прості саморобні музичні інструменти та побутові речі, які виховують у дітей позитивне ставлення до музики, допомагають у мовленнєвій та музичній діяльності, прищеплюють уміння творити маленькі театральні образи та придумувати свої невеличкі музичні імпровізації у процесі виконання пісень. Елементарна імпровізація будить фантазію дитини. Нетрадиційні інструменти викликають інтерес до їх саморобного походження, виховують спостережливість, творчу уяву, вчать озвучувати казкові образи, наслідувати голоси птахів.

Саморобні шумові інструменти вчать дітей відчувати красу їх звучання, умінню прикрашати ними музику. За їх допомогою діти підбирають звукові характеристики кожній порі року, різноманітним явищам у природі: листопад, сильний дощ, звуки дозрілого колосся, сухої осоки, скрипіння снігу. Кожна пора року пропонує безліч явищ. Природа – найкраще джерело натхнення для творчості. Вона є одним із основних стимулів саморозвитку. Діти мислять, думають, мріють, спостерігають і здобувають знання. Природа – це музика. Це – академія музичних звуків. Музика розвиває природні сили людини.

Ігрова діяльність впливає на формування довільності психічних процесів. Так, у грі у дітей починає розвиватися довільна увага і довільна пам'ять. В умовах гри діти зосереджуються краще і запам'ятовують більше, ніж в умовах лабораторних дослідів. Свідома мета (зосередити увагу, пригадати) виділяється для дитини раніше і легше всього в грі. Потреба в спілкуванні, в емоційному заохоченні змушує дитину до цілеспрямованого зосередження і запам'ятовування.

Найпростіші ритми та мелодії стали доступним матеріалом, бо імпровізація не потребує ретельної підготовки. Словесна творчість діє на дітей безпосередньо і безвідмовно. Дитина у колективному музикуванні отримує акторське виховання.

В ігровій діяльності починає складатися і навчальна діяльність, яка пізніше стає провідною діяльністю. Навчання вводить дорослий, воно не виникає безпосередньо з гри. Але дошкільник починає вчитися граючи – він до навчання відноситься як до своєї ролі в грі з певними правилами. Однак, виконуючи

ці правила, дитина непомітно для себе оволодіває елементарними навчальними діями.

Вивчення методичної системи Карла Орфа дає можливість використати його підходи, методи і прийоми у музичному вихованні дошкільнят.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ващенко Г. Виховний ідеал: Підручник для педагогів, вихователів, молоді та батьків. Полтава, 1994.
2. Вишневський О.І. Сучасне українське виховання: Педагогічні нариси. Львів, 1996.
3. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. К., 1995.
4. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. К., 1997.
5. Концепція безперервного національного виховання. К., 1994.
6. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти// Інформаційний збірник Міністерства освіти України. - 1996. - № 13. - С.5-6.
7. Леонтєва О.Т. Карл Орф. - М.: Музика, 1984. – 334 с.
8. Мухіна В. С. Дитяча психологія, 1985.
9. Падалка О.С., Нісімчук А.С., Смолюк І.О., Шпак О.Т. Педагогічні технології. К., 1995.
10. <http://traditions.in.ua/pisni/vesnianky>.
11. <http://abetka.ukrlife.org/lichilki.html>.

ДОДАТКИ

КАЗКИ

Казка «Горіхові підвіски»

У родині Лосів народилося маленьке Лосенятко. Батьки Лосі дуже любили його. Воно зростало веселим та спритним. Ото, бува, прокинеться з першим промінням сонця і, гайда гасати по лісі. Таке прудке Лосеня було, що мама ледве могла вгледіти за ним. І ось одного разу воно так далеко відбігло від своїх батьків, що й заблукало. Батьки Лосі не могли його відшукати, а Лосеня не могло знайти назад дорогу. Майже усі мешканці лісу допомагали шукати Лосеня: Сороки, Дятел, Зайчата, Бурсуки, а Білочки перестрибували по верхівках дерев, намагаючись наздогнати малого. Нарешті вони знаходили Лосеня і повертали його додому.

Одного разу мама Білочка зробила горіхові підвіски, нанизавши горіхові шкаралупи на ожинкові пагони і принесла мамі Лосеняти. Вона запропонувала вчепити підвіски малому на шию – коли воно бігатиме, то підвіски дзеленчатимуть, і завдяки їх звуку можна буде легко відшукати Лосеня.

Мале Лосеня весело стрибало під музику горіхових підвісок. Воно радісно вистукувало ритм своїми маленькими копитцями і більше ніколи не губилося.

Казка «Шурхунчик»

У лісі, під ялиною, жила Зайчиха з двома маленькими Зайченятами. Надворі було літо. Всюди буяла зелень, співали пташки. Світанки дзвеніли росами і будили малих Зайченят. Вони радісно стрибали та бігали наввипередки. Недалеко від їх помешкання розляглася галявина із густим соковитим різнотрав'ям. Мама Зайчиха водила своїх діток на галявину і знайомила їх із рослинами. Вона пояснювала, що конюшина та люцерна є добрим сніданком, обідом і вечерею для них. Листя кульбаби та цикорію (у народі його називають петровими батогами) містить вітамін С. До того ж, цикорій є дуже цікавою рослиною, його квіти розкриваються о 5 – 6 годині ранку, а о 10-й закриваються. Отже, він є на галявині своєрідним квітковим годинником, а також барометром, бо на дощ квіти не розкриваються. А от деревій – цінна лікарська рослина і вона на галявині слугує аптекою. Деревій використовують у ветеринарії, тому усі лісові мешканці лікуються ним. Далі височіє заяча капуста, красуючись дрібними рожевими квітами, зібраними у густі суцвіття. Мама Зайчиха казала малим, що згодом корені капусти перетворяться на великі бульби, заповнені поживними речовинами.

Наступила осінь. Листя на деревах стало жовто-багряним, золотистим. Трава посохла. За літо Зайченята підросли і тепер мама навчала їх знаходити іншу їжу: молоді пагони дерев, кору берези, осики, дуба, горобини, вільхи та бульби заячої капусти.

Поволі кружляв листопад і засипав галявину. Вітер здіймав сухе листя то вгору, а то вниз і з'являвся дивний, не знайомий для Зайчат звук, який навіть трохи бентежив їх. Мама казала, що це з'явився в лісі Шурхунчик. Вона перебігала через галявину вкритою сухим листям і відразу з'являвся той дивний звук. Та Зайчата ніяк не могли зрозуміти, де ж ховається той Шурхунчик. Вони намагалися знайти його, та марно. Тоді мама Зайчиха зібрала в пучок гілочки із сухим листям та й почала трясти ним. Линув таємничий, шурхотливий звук, але Зайченята так і не побачили Шурхунчика. А Зайчиха продовжувала трясти гіллям. Вона сміялася та ще й пританцьовувала, а потім сказала, що Шурхунчик – це музичний звук, який можна

лише почути. Саме восени він найбільше виразно звучить, бо навколо суха трава, листя, лишень доторкніться до них. А потім вона додала, що Шурхунчик не лише розважає, він навчає розуму, мудрості, кмітливості, зосереджує увагу, попереджає про небезпеку. Отже, Шурхунчик є добрим другом для Зайчат, лише прислухайся до нього.

Казка «Дерев'яне намисто»

У лісі голосно дзюрчав струмок. Він привертав увагу не лише своєю піснею, але й родиною Бобрів, яка поселилася посеред нього, звівши велике помешкання. Старий Бобер був справжнім теслею. Він постійно лагодив будинок, щось поправляв, робив його ще більш міцним, щоб бува швидка вода не розмила його. Бобер дбав про свою родину, а малим Бобренятам передавав свій досвід.

Мама Бобреха готувала смачні сніданки, обіди та вечері для усієї дружної сім'ї. Це були салати із свіжого зеленого листя, соковиті корінці дерев та смачна риба. Вона була справжньою господинею свого помешкання і доброю мамою.

Малі Бобренята дуже любили своїх батьків. І ось, одного разу, вони вирішили виготовити для матусі подарунок – дерев'яне намисто. Малюки назбирали сухого ріща і почали майструвати так, як їх навчав батько Бобер, використовуючи його теслярські вміння. Бобренята завершили роботу. Це намисто було з тонкого, рівненького, короткого гілля, яке чимось нагадувало олівці.

Бобреха раділа подарункові дітей, а Бобер тішився їх роботою. Вона носила намисто, а воно тихо хиталося, нагадуючи подих вітру.

Казка «Чарівне горнятко»

Жив собі у лісі їжачок. Мама їжачиха називала його Жожем. Минула весна і настало справжнє літо. Дерева стояли в густому листі, буяла соковита трава, цвіли різні квіти. Лісова кашка вабила своїм духмяним запахом усіх мешканців лісу. Жожеві теж хотілося потрапити на ту галявину, звідки доносився особливий квітковий запах. Їжачок щодуху біг неглибоким яром поміж зарослі молоді ліщини та папоротнику. Кувала зозуля, а Жожик, запихкавшись, промовив: «Я не знаю, де твої черевички». Сороки сміялися з нього. Жож ще зовсім малий і тому не второпав, про що казала йому мама, коли зозуля починала кувати. А мама жартувала: «Зозуля кує – шукає свої черевички». А насправді у лісі росте така квітка – зозулині черевички.

Викарапкавшись із яру, Жож опинився на квітковій галявині. Вона була такою гарною, що на якусь мить він просто завмер від такої краси. На галявині красувалися косарики, ромашки, духмяна лісова кашка, звіробій і блакитні дзвоники. Серед густого різнотрав'я Жож побачив горнятко. Він біг до нього навпростець через галявину. На ній росла ще й розрив-трава. І тільки Жож наближався до неї, вона промовляла: «Не чіпай мене!», але він ще не знав, що торкнувшись до стиглої квіткової коробочки, вона відразу вистрілювала насінням. Воно розліталося навколо і так само насіювалося. Для їжачка це було великою несподіванкою, тому був увесь обсіпаний насінням. Він струсив його з себе, підбіг до горняти і заглянув у середину. Раптом звідти випурхнуло безліч метеликів, вони були дуже гарні. Білі, жовті й кольорові крилатки хаотично літали вгорі. Потім сідали на квіти, траву та на ніс їжачкові. Йому було дуже весело від цього, тому він знову заглянув у горнятко. У ньому Жож побачив воду та своє відображення у ній. Жожик голосно крикнув: «Агов! Це я, Жож!», та у відповідь почув дзвінке відлуння свого голосу. Їжачкові захотілося ретельно оглянути горня з середини. Він вхопив двома лапками верх посудини і почав її нахилити доти, поки та не перекинулася на бік. І раптом із горняти почала витікати вода. Вона стікала з галявини у яр і там відразу утворився веселий струмок. Він біг і співав свою водяну пісню, а вона

линула по лісі. Вода із горняти не переставала текти і тоді їжачок зрозумів, що це горнятко – чарівне. Біля струмочка літали бабки, різні жуки. Неподалік крихтів старий джміль, просовуючи свою голову всередину запашної квітки, щоб поласувати нектаром. Коник-стрибунець, весело стрибаючи у траві, ненароком торкнувся лісових блакитних дзвоників. Вони задзвеніли і пролунала незвичайна мелодія. Вітер ніжно заплітав їх у віночки, а вони – музикували. Звучала чудова музика.

Метелики з вітром кружляли у таночку. Це було незвичайне видовище. Їжачок слухав пісню струмка, пташиний хор, музику лісових дзвоників і теж кружляв у таночку, заплющивши очі, а коли їх відкрив, то сонечко вже сіло за обрій. Наступала вечірня тиша. Жож радісно біг додому навипередки із струмочком.

Казка «Сорочина тріщітка»

У гаю, неподалік від невеликої річечки, дерева налилися зеленим соком. На стоголосих струнах літа виграють всілякі комахи. Земля пишається щедрою красою, духмяніє, цвіте. В оточенні буйної, квітучої запашної природи, у густих кронах дерев та під великим синім шатром неба, жила Сорока. Вона була завжди жвавою, рухливою і дуже талановитою. Сорока час від часу прилітала до помешкань людей і граційно пересувалась по паркані їх обійстя невеликими кроками, піднявши доверху хвіст та киваючи головою при кожному кроці. Білохвоста скрекотала своїм неповторним голосом, передаючи усі новини гаю людям, наче пташине радіо. Вона відтворювала голоси всіх пернатих і здавалося, що довгохвоста – диктор радіо, який знає багато іноземних мов. Але, маючи неповторну зовнішність, розум, вона мала ще й невгамовну злодійську вдачу. У неї була пристрасть до блискучих предметів і, як справжня колекціонера, зносила ці речі у своє гніздо. Тому люди називали сороку злодійкою.

Одного разу діти бавилися у траві біля річки фуркалками. Це були забавки, які вони виготовляли самі із гудзиків. Білохвоста спостерігала за ними. Гудзики виблискували на сонці, вабили, їй дуже хотілося потішити ними своїх малих сорочат. Дітвора, залишивши усі речі в траві, побігли купатися в річці, а Сорока – тут як тут. Вона підхопила фуркалки й понесла їх своїм дітям.

Білобока була гарною мамою. Зранку й до вечора дбала про пташенят: годувала, навчала розмовляти та співати по-сорочому. Сорочата тішилися новою забавкою. Від дотику гудзиків линув тріскучий веселий звук. Це була не просто забавка, а справжній музичний інструмент. Поснідавши, сорочата бралися музикувати. На сусідньому дереві вистукував Дятел. Його дерев'яна музика гармонійно поєднувалася із звуком тріщітки.

Пісні

Пісня «Дерев'яшки»

D G A D E A D G E A D G

Є музичні інструменти ще й нетрадиційні, у них акомпанементи кумедні та дивні.

10 D A D G D G A D

1. Є музичні інструменти *Діти виконують пружинку*

Ще й нетрадиційні,

У них акомпанементи *Розводять ручки в сторони*

Кумедні та дивні.

Всі діти слухають 1 куплет пісні, виконують рухи, а грають під час програшу ритм мелодії.

2. Стуко, стуко, стукотить, *Притупують однією ногою*

Наче в лісі пташка,

Та всім настроїв бадьорить

Ложка-дерев'яшка. *Вигукують*

Всі діти слухають 2 куплет пісні, виконують рухи. Грають під час програшу ритм мелодії тільки ложки.

3. Веселить навколо всіх *Два приставних кроки вправо*

Рубель та качалка.

Лине ген дитячий сміх *Два приставних кроки зліво*

Та дзвінка співанка.

Всі діти слухають 3 куплет пісні, виконують рухи. Грають під час програшу ритм мелодії тільки рубель та качалка.

4. Тупо, тупо, тупотять   *Тупотять*

Кубики та чашка

І, здається, що біжать   *Дрібушечки*

Всі дерева в казку.

Всі діти слухають 4 куплет пісні, виконують рухи. Грають під час програшу ритм мелодії тільки кубики та чашка.

5. Свою музику вони

До нас несуть здавна,

Називається вона

Просто – «дерев'яна».

Пісня «Горіхові підвіски»

весело

С А F G F G

Рудохвоста білочка сушила на гілочках гриби білі, шишки й лісові горішки.
Білчат ними частувала у хатинці прибитала, низала в підвіски на зиму горішки.

5 С А F G C F G C

Чути гамір, трохи тріску, то білчата грають на горіхових підвісках та пісень співають.
Гучно ними музикують ще й танцюють трішки залюбки усім дарують музичні підвіски.

Рудохвоста білочка *Діти підіймають горіхові підвіски вгору вправо*

Сушила на гілочках *Опускають горіхові підвіски вниз*

Гриби білі, шишки *Діти підіймають горіхові підвіски вгору вліво*

Й лісові горішки. *Опускають горіхові підвіски вниз*

Білчат ними частувала, *Хитають горіховими підвісками вправо-вліво*

У хатинці прибирала.

Низала в підвіски *Тихо струшують горіховими підвісками*

На зиму горішки.

Чути гамір у підліску, *Виставляють руки з підвісками вперед і музикують*

То білчата грають

На горіхових підвісках

Та пісень співають.

Підіймають руки вгору в сторони і голосно музикують на горіхових підвісках.

Гучно ними музикують,

Ще й танцюють трішки,

Залюбки усім дарують

Музичні підвіски.

Пісня «Шурхунчик»

Знов Шурхунчик шарудить, та не знаєм де сидить. Куди бігти, куди йти? Де його тепер знайти?

А він сидить в листі, у папері чистім, та ще й тишком-нишком ховається в книжку.

Знов Шурхунчик шарудить,

Та не знаєм, де сидить.

Діти тихо промовляють: «Ш-ш-ш...»

Куди бігти, куди йти?

Де його тепер знайти?

Діти промовляють: «Шур-шур, де знайти?» і розводять руки в сторони.

А він сидить в листі,

У папері чистім,

Та ще й тишком-нишком

Ховається в книжку.

Потім біля річки,

Як настане нічка,

Діти тихо промовляють, протягуючи: «Ч-ч-ч...»

Осокою шарудить –

Всіх лякає й сам не спить.

Діти промовляють: «Шур-шу- шур».

А як в поле побіжить –

Колосками шелестить.

Хліба колосяться

Його не бояться.

Пісня «Дерев'яне намисто»

F# G F# G F# G A B C
 Вітер бавиться в намисті дерев'яних олівців і торкається їх звисно непомітно він.
 10 F# G A B C D E F G
 А в намисті олівці, наче сонця промінці, його зігрівають пісеньку співа-а-а-ють.

Діти виконують вправу «вітерець» (підіймають дерев'яне намисто вгору і хитають вправо-вліво).

Вітер бавиться в намисті
Дерев'яних олівців

Діти опускають дерев'яне намисто і торкають олівчиків пальчиками, грають.

І торкається їх звисно
Непомітно він.

А в намисті олівці, *легенько хитають дерев'яним намистом*
Наче сонця промінці, *підіймають вгору руку з дерев'яним намистом,*
нахиляють голівку, споглядають за ним.

Його зігрівають,

Пісеньку співають. *Опускають дерев'яне намисто.*

Діти тримають перед собою дерев'яне намисто, а хлопчик-Вітер пробігає біля кожного і торкається паличкою олівців.

Вітер бавиться в намисті –
Колихає променисті,
Кольорові малювці –
дерев'яні олівці.

Діти легенько колихають намисто, а хлопчик-Вітер поміж ними кружляє.

Вони тихо грають,
Його розважають.
Музикою того вітра
Ще більш окриляють

Пісня «Музичні віночки»

Е F# Н А Е А Н Е

В колокільця заплелись лісові дзвіночки і з'явився інструмент - музичні віночки. Чути ноти звідусіль -

6 F# Н А Е А Н Е А

радісно від них усім: хмаринка сміється - дощиком вниз лється Музичні віночки дощем крапотять,

11 Н Е А Е Н Е А Е

будять щодня ранок - росою дзвенять. В полі довгим ярмом струмочком біжать, а з пташиним хором

16 Н Е

в небі дзеленчать.

В колокільця заплелись

Лісові дзвіночки

І з'явився інструмент –

Музичні віночки.

Чути ноти звідусіль –

Радісно від них усім:

Хмаринка сміється –

Дощиком вниз лється.

Приспів:

Музичні віночки

Дощем крапотять,

Будять щодня ранок –

Росою дзвенять.

В полі довгим ярмом

Струмочком біжать,

А з пташиним хором

В небі дзеленчать.

Пісня «Тріщітки»

D G E A H E G A
Дві сороки скрекотушки, білобоки говорушки на березі сидять і ні--куди не летять.

9 G D A D G D A D
Не співають і не грають - між собою розмовляють: тріскотять, тріскотять, ще лапками тупотять.

Дві сороки-скрекотушки,
Білобокi говорушки
На березі сидять
І нікуди не летять.

Приспів

Не співають і не грають –
Між собою розмовляють:
Тріскотять, тріскотять,
Ще й лапками тупотять.

Діти одягають тріщітки на руку і далі промовляють віршований текст супроводжуючи його рухами.

Та й злетіли на пеньочок. *Імітують рухи крильцями*
Завели удвох таночок, *Виставляють ногу на каблучок(праву, потім ліву)*
Лапками тупотіли *Тупотять*
І голосно тріскотіли. *Тріскотять тріщітками.*

Музичний керівник промовляє:

У зеленому гайочку
З ранку раннього й до ночі
На вербовому пеньочку
Чути музику тріскучу.

Пісня «Калатай»

У пляшечку насипай жолуді й каштани, потім ними калатай, друже, разом з нами.

Ритми чітко відбивай, тупоти ногами.
Пісню нову починай такими словами. Калатай, калатай у таночок

всіх скликай. Плескати не забувай, день хороший звеселяй. Пісня наша хай летить,

а калата-ло звучить.

У пляшечку насипай
Жолуді й каштани,
Потім ними калатай,
Друже, разом з нами.

Ритми чітко відбивай,
Тупоти ногами.

Пісню нову починай
Такими словами.

Приспів

Калатай, калатай,
У таночок всіх скликай.
Плескати не забувай,
День хороший звеселяй.
Пісня наша хай летить
А калатало звучить.

Пісня «Танцівні дзвіночки»

Е♭ Fm B C Gm A♭ B

Дзелеле, дзелеле, дзелеле - танцівні дзвіночки кличуть тебе і мене знову у таночок.

5 Е♭ B Е♭ A♭ Fm B Fm B Е♭

Ніжки весело біжать - в'ється услід стрічка, а дзвіночки дзеленчать - кружляє спідничка.

1 куплет

Дзелеле, дзелеле, дзелеле –

Танцівні дзвіночки

Кличуть тебе і мене

Знову у таночок.

Ніжки весело біжать –

В'ється услід стрічка,

А дзвіночки дзеленчать –

Кружляє спідничка.

2 куплет

Дзелеле, дзелеле, дзелеле –

Танцівні дзвіночки

Кличуть тебе і мене

Знову у таночок.

Вистукують чобітки –

Ведуть коло діти,

А із ними залюбки

Веселиться вітер.

«Пісня про Землю»

F D Gm C F
 6 D Gm C F F D
 11 Gm C F D
 15 Gm C F D Gm
 20 C F D Gm F
 ка одна. Ти тяжіння маєш - нас до себе пригортаєш.

Хай крутиться, хай крутиться

Завжди наша Земля!

На ній щасливо житимуть

Всі люди, ти і я.

Співатимуть щодень пташки

Їй «многая літа»,

І сплітатиме вінки

Калинові весна.

Приспів

Ой земелько-земле.

В всесвіті така одна.

Ти тяжіння маєш –

Нас до себе пригортаєш.

Пісня «Літнє диво»

D E A D E
 Квітнуть дзвоники у лісі синьо- синьо, відбувається навколо літнє диво. Лине музи-

10 A H E G D A G
 ка квіткова над місточком, Джмелик Бджілку запрошує у та- ночок. Дзи-дзи-дзигоняць

19 D E H G A D
 Вони дружно в парі, а Вітер, танцюю-ючи, розгойдує Хмари. Чути в небі: "Ха-ха-ха!"-сміються со-

28 D E Hm E F# Hm G A
 роки. Біжить лісом й по дахах синій-синій Доцик. Ш-ш, ш-ш, тук-тук-тук,

35 D G A D E уповільнити темп
 Всюди лине мокрий звук. Дзень, дзень, дзень, дзень у ночі чути та вдень. А як сонє-

42 C A D G
 чко проснеться, то всім щиро усміхнеться. І в намисті о- лі-вці за- сяють, наче промі- нці.

Квітнуть Дзвоники у лісі

Синьо-синьо,

Відбувається навколо

Літнє диво.

Лине музика квіткова

Над місточком,

Джмелик Бджілку запрошує

У таночок.

Приспів:

Дзи-дзи-дзигоняць

Вони дружно в парі,

А Вітер, танцюючи,

Розгойдує Хмари.

Чути в небі: «Ха-ха-ха!» -
Сміються Сороки.
Біжить лісом й по дахах
Синій-синій Дощик.
Ш-ш, ш-ш, тук-тук-тук,
Всюди лине мокрий звук.
Дзень, дзень, дзень, дзень
У ночі чути та вдень.
А як сонечко проснеться,
То всім щиро усміхнеться.
І в намисті олівці
Засяють, наче промінці.

«Пісня про Фею»

Е С#m А Н
 Живе у королівстві Скрипкового Ключа талановите, друзі, одне мале дівча.
 6 Е А Н Е А F# Н Е Е
 Це музична Фея, яка творить дива - залюбки навчає всіх музики вона. Ноти Фея добре
 11 Н Е А Н Е А Н
 знає і їх лігами є- днає, а нову ме- ло- ді-ю на будь-чому
 17 Е 1.Е Н Е
 грає
 22 2. А Е Н Е А Е Н Е 3. А
 27 Е Н Е
 30 4. А Е Н Е

Живе у королівстві
 Скрипкового ключа
 Талановите, друзі,
 Одне гарне дівча.
 Це музична Фея,
 Яка творить дива –
 Залюбки навчає всіх
 Музики вона.

Приспів:

Ноти Фея добре знає
І їх лігами єднає,
А нову мелодію
На будь-чому грає.

Діти хором промовляють:

Грає вона на ложках,
На горіхах і чашках.
Олівцями музикує,
Калатаєм всіх дивує.

Діти тримають різні музичні інструменти і всі по черзі музикують.

Музичний супровід 1. Грають діти на ложках

Музичний супровід 2. Грає дитина чашкою

Музичний супровід 3. Грають діти на дерев'яному намисті

Музичний супровід 4. Грають діти на калатаях.

Музичний супровід повторюється

Музичний супровід 1. Грають діти на тріщітках

Музичний супровід 2. Грають діти на кубаках

Музичний супровід 3. Грають діти на музичних віночках

Музичний супровід 4. Грають діти на шурхунчиках.

Таночки

Танок «Танцівні дзвіночки»

Дві дівчинки одягають спіднички з дзвіночками. Всі діти стають в один рядочок.

1 куплет

1-4 такти – Дві дівчинки, підтримуючи спіднички, оббігають підскоком залу і зупиняються в центрі.

5 такт – виконують ковирялочку з правої ноги.

6 такт – виконують ковирялочку з лівої ноги.

7 такт – пружинка

8 такт – кружляють підскоком.

2 куплет

1-4 такти – дівчатка виконують підскок на місці, а діти, які стоять в рядочку вирушають за ведучим дрібним бігом, поводячи плечима в такт музики (виводять та одне, то друге плече вперед), утворюють навколо дівчаток невеличкі кола.

5-8 такт – дівчатка у спідничках повторюють рухи 1 куплету 5-8 тактів. Всі діти дрібушечками рухаються по маленьким колам, потім зупиняються і утворюють півкола.

Дівчатка в спідничках кажуть:

Дзелеле, дзелеле – танцівні дзвіночки

Дзеленчать, веселять, кружляють в таночку!

Повторюється мелодія 5-8 тактів.

Дівчатка вибігають з півкіл, беруться човником і кружляють підскоком. Всі діти плескають в долоні.

Вклоняються.

«Танок Квітів і Вітру»

Am Dm G C Am Dm

7 E Am Dm G

12 C Am Dm E

17 *8va* Am Dm E Am Am

22 *8va* Dm E Am Dm E Dm E

27 Am Dm E Am Am

32 D E Am

Діти-квіти присіли в колі, нахиливши голівки.

1-6 такти – Вітер пробігає біля квітів, легко торкається їх, будить. Залишається в центрі кола. Кружляє.

7,8 такти – Квіти прокидаються і кружляють.

9 – 12 такти – Квіти і Вітер виконують пружинку, хитаючи руками вправо-вліво і опускають руки.

13 такт – Підіймають руки вгору, ніжку відставляють назад.

14 такт – Опускають руки, ніжку приставляють.

15,16 – Квіти і Вітер кружляють на місці.

17 такт – Квіти збігаються до центра кола (Вітер їх, ніби, гукає до себе.)

18 такт – Вітер кружляє, а Квіти розбігаються.

19, 20 – Вітер біжить по колу вліво, а квіти вправо.

21 такт – Квіти збігаються до центра кола (Вітер їх, ніби, гукає до себе.)

22 такт – Вітер кружляє, а Квіти розбігаються.

23, 24 – Всі біжать і шикуються в одну колону.

25, 26 – Вітер стоїть перший, руки підймає вгору в сторони, Квіти відхиляються хто вправо, хто вліво і всі легенько тріпочуть долоньками.

27 – 34 – Всі біжать по колу, зупиняються в колі, присідають на одне коліно, ручки підіймають вгору.

Музичний супровід 1

Українська народна мелодія «Ой лопнув обруч»

весело

Музичний супровід 1: Двохголосний фортепіанний супровід української народної мелодії «Ой лопнув обруч». Музика написана в 2/4 такту, тональність D-dur. Темп позначено «весело». Складові частини починаються з акорду D4. Друга частина починається з акорду G4. Висхідні рухи мелодії супроводжуються ритмічними фігурами в басовій частині.

Музичний супровід 2

«Гопак»

Музичний супровід 2: Двохголосний фортепіанний супровід української народної мелодії «Гопак». Музика написана в 2/4 такту, тональність Bb-dur. Темп позначено «весело». Складові частини починаються з акорду F4. Друга частина починається з акорду Bb4. Висхідні рухи мелодії супроводжуються ритмічними фігурами в басовій частині.

Музичний супровід 3

«Українська народна мелодія»

Музичний супровід 3: Двохголосний фортепіанний супровід української народної мелодії. Музика написана в 2/4 такту, тональність Bb-dur. Темп позначено «весело». Складові частини починаються з акорду F4. Друга частина починається з акорду Bb4. Висхідні рухи мелодії супроводжуються ритмічними фігурами в басовій частині.

Музичний супровід 4

«Чеська полька»

Музичний супровід 4: Двохголосний фортепіанний супровід чеської польки. Музика написана в 2/4 такту, тональність Bb-dur. Темп позначено «весело». Складові частини починаються з акорду F4. Друга частина починається з акорду Bb4. Висхідні рухи мелодії супроводжуються ритмічними фігурами в басовій частині.

Веснянка

ЩЕБЕТАЛА ПТАШЕЧКА

Помірно

Ще - бе - та - ла пта - шеч - ка під ві - ко - неч - ком,

сло - ді - ва - лась пта - шеч - ка вес - ни з со - неч - ком.

Щебетала пташечка під віконечком,
 Сподівалась пташечка весни з сонечком.

«Прилинь, прилинь, чаронько, весна красная,
 Як легенька хмаронька в небі ясная.

Вбери степи травами, вквітчай ніжними
 Потоки купавами білосніжними.

Осип луки перлами, вкropи росами,
 Розлийся джерелами стоголосими!»

Щебетала пташечка під віконечком,
 Сподівалась пташечка весни з сонечком.

Лічилки

*****

Тікав заєць через міст.
Довгі вуха, куций хвіст,
А ти далі не тікай,
Рахувати починай,
Раз, два, три – грай віночком ти.

*****

За горами, за лісами
Стоїть бочка, з пирогами.
Раз, два, три — грати будеш ти!

*****

Летів рій бджілок
Зі ста лічилок.
Зійшлися діти,
Давай лічити.
Бо кожна бджілка,
Немов лічилка:
Кого укусить —
Той грати мусить.

*****

Раз, два – дерева,
Три, чотири – вийшли звірі,
П'ять, шість – падолист.
Сім, вісім – птахи в лісі.
Дев'ять, десять – це сунічки
Підвели червоні личка.

Рухливі музичні ігри

Рухлива музична гра «Музичні віночки»

Хід гри

Усі діти стають в коло. Дві дитини отримують музичні віночки, стають за колом, а всі інші діти в колі тримають дзвіночки. Музичний керівник виконує куплет пісні – всі діти грають на дзвіночках. На закінчення куплету в центр виходять діти з віночком. Звучить приспів пісні – діти в колі виконують пружинку, а діти з музичними віночками музикують. Повторюється мелодія приспіву трошки в швидшому темпі. Діти з музичними віночками біжать на носочках по колу близько біля діток. Коли закінчується музика, ті діти, біля яких зупинились діти з музичними віночками міняються музичними інструментами: віддають дзвіночки і беруть музичні віночки. Гра повторюється тричі.

Рухлива музична гра «Горішки, кубики, тріщітки»

Всі діти стають в коло.

Музичний керівник промовляє слова, а діти в цей час ідуть по колу і клацають язиком.

У зеленому ліску
Везуть діти у візку
Ноти, ліги, темпи,
Музичні інструменти.
Серед них – тріщітки,
Кубики й горішки.

Коли разом грають – усіх розважають.

Музичний керівник проплескує певний ритм, діти уважно слухають, потім під музичний супровід і повторюють на своїх музичних інструментах.

Музичний керівник промовляє слова, а всі діти дрібно тупочуть ніжками.

Кубики так тупотять,
Наче стежкою біжать

В зелений лісочок

В хоровод-таночок.

Виходять в центр кола діти з кубиками. Музичний керівник проплескує певний ритм, діти уважно слухають, потім грають на кубиках під музичний супровід 2, а діти в колі виконують танцювальний рух за вибором музичного керівника.

Музичний керівник:

Взяли діти трішки *Всі діти звужують коло*

У руки горішків.

Дружно разом грають *Розширюють коло*

Ритми відбивають.

Виходять в центр кола діти з горішками. Музичний керівник проплескує певний ритм, діти уважно слухають, потім грають на горішках під музичний супровід 3, а діти в колі виконують танцювальний рух за вибором музичного керівника.

Музичний керівник:

Усім настрій підіймають

Голосні тріщітки.

Білки весело стрибають *Діти стрибають*

На соснових гілках.

Виходять в центр кола діти з тріщітками. Під музику довільно грають під музичний супровід 4.

Діти залишають музичні інструменти на підлозі, біжать по колу під музичний супровід 2. Музика закінчується, діти беруть собі новий музичний інструмент, біля якого зупинились. Гра повторюється ще раз.

Бесіди

Бесіда про гудзики

Музичний керівник: Любі діти, до нас сьогодні знову завітала в гості лялька. Вона дуже гарна. Одяг у неї вишуканий. У ньому є такий елемент, який використовується для фіксації передньої частини нашого одягу – сорочки, кофтини, пальто, куртки. Хто мені скаже, що це за така річ, яка має в основному круглу форму і продягається у петлю чи проріз одягу.

(Діти відповідають)

- Так, звичайно – це гудзик. Хочу сказати, що гудзики почали виробляти дуже давно. Вони мають різний колір та форму: круглу, трохи видовжену, кулясту, циліндричну та навіть квадратну; вони мають два або чотири отвори для пришивання або мають вушко (музичний керівник показує різні гудзики, пришиті на тканині). Виготовляють їх із різного металу, дерева, перлових мушель (перламутрові). Є гудзики навіть із ниток, а зараз переважно виготовляють їх із пластмаси.

- Окрім прямого призначення гудзиками можна прикрасити сумки, подушки, штори. У кімнаті може стати трішки затишніше, якщо додати до її інтер'єру картину з гудзиків або фоторамку (показує). Діти можуть навіть малювати гудзиками. Наприклад, легко створити картину, наклеївши гудзики на папір чи тканину у вигляді гілочки, квіточки чи викласти їх великими буквами (показує зразок).

- Колись давно в українських селах за допомогою гудзиків виготовляли дитячі забавки – фуркалки (показує). Але зараз я хочу звернути вашу увагу на лялькові прикраси із гудзиків, яку ви бачите прикрасу у неї? (діти відповідають)

- Так, браслетики. Оскільки у нас лялька музична, той браслетики у неї теж музичні, які мають назву тріщіток. Нанизавши гудзик на нитку-резинку, то одразу вийде цікавий музичний інструмент (показує) – тріщітка (починає грати).

- Скажіть, будь ласка, що нагадує вам його звук? (діти відповідають)

- Так, його звук нагадує тріскотливий голос сороки (роздає дітям тріщітки). Зараз я співатиму про них, а ви будете музикувати цими інструментами.

ФОТОМАТЕРІАЛИ**Горіхові підвіски**

Тріщітки

Дерев'яне намисто

Шурхунчик

Калатай

Музичний віночок

Дерев'яшки

Дерев'яні кубики

Дерев'яна чашка-ступка

Дерев'яний рубель і качалка

Дерев'яні ложки

Танцівні дзвіночки

Нетрадиційні музичні інструменти

Музична лялька Фея

Лялька з горіховими підвісками

Лялька з шурхунчиком

Лялька з дерев'яним намистом

Лялька з музичним віночком

Лялька з дерев'яними сережками

Лялька з калатаем

Лялька з тріщітками

Рослини

Кульбаба

Конюшина

Люцерна

Деревій

Заяча капуста

Петрові батоги

Зозулині черевички

Розрив-трава («не чіпай мене»)

Звіробій

Лісові дзвоники

Ромашка

Косарики

Зозулин льон

